

////////////////////////////////////

HERKOMST & HANDICAP - SURVEY BAROMETER SAMENLEVEN 2023

////////////////////////////////////

In dit rapport wordt het kruispunt herkomst en handicap onderzocht met gegevens uit de Survey Barometer Samenleven 2023. De focus ligt onder andere op hoe groot het aandeel personen met handicap is bij buitenlandse herkomstgroepen in het Vlaamse Gewest, of de achtergrondkenmerken van personen met handicap verschillen tussen herkomstgroepen, of personen met handicap meer discriminatie ervaren als ze ook een buitenlandse herkomst hebben en hoe personen van Belgische en buitenlandse herkomst staan tegenover personen met handicap.

Deel 1 gaat in op de gebruikte data van de survey Barometer Samenleven 2023 en de analysemethode. In deel 2 wordt bekeken hoe groot het aandeel personen met handicap is bij personen van Belgische herkomst, EU herkomst van de eerste en tweede generatie en niet-EU herkomst van de eerste en tweede generatie in het Vlaamse Gewest. Deel 3 focust op de achtergrondkenmerken leeftijd, gender, gezinssamenstelling, scholingsniveau en geloof van personen met handicap van de verschillende herkomstgroepen. Deel 4 bekijkt hoe groot het aandeel personen is dat samenwoont met een persoon met handicap. In deel 5 worden enkele cijfers over de maatschappelijke positie van personen met handicap van de verschillende herkomstgroepen besproken. Het gaat dan om arbeidsmarktpositie, financiële draagkracht, het gevoel mee te tellen en discriminatie. Deel 6 focust op houdingen tegenover personen met handicap bij de verschillende herkomstgroepen. Deel 7 vat de resultaten samen.

1. Data en methode

1.1. Survey Barometer Samenleven 2023

Opzet

De survey Barometer Samenleven werd in 2023 voor de tweede keer uitgevoerd in het Vlaamse en Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. De survey bevraagt personen van Belgische herkomst, EU-herkomst en niet-EU-herkomst¹ van zowel de eerste als de tweede generatie en behandelt thema's zoals burgerschap, sociale

¹ Een persoon is van buitenlandse herkomst als zijn eigen nationaliteit, zijn geboortenationaliteit of de geboortenationaliteit van minstens één van zijn ouders buitenlands is. Een persoon van buitenlandse herkomst behoort tot de eerste generatie als hij in het buitenland geboren is en tot de tweede generatie als hij in België geboren is.

Om te bepalen tot welke herkomstregio een persoon van buitenlandse herkomst behoort, werd gebruikt gemaakt van een cascadesysteem. In eerste instantie werd gekeken naar de geboortenationaliteit van de vader, deze kan buitenlands, onbekend of Belgisch zijn. In het eerste geval (buitenlands) is het herkomstland gelijk aan de geboortenationaliteit van de vader, in het tweede (onbekend) en derde geval (Belgisch), wordt gekeken naar de geboortenationaliteit van de moeder.

netwerken en gelijke behandeling. De resultaten van de survey worden gebruikt voor het dashboard Barometer Samenleven dat een beperkte set van indicatoren voor het samenleven in diversiteit op een overzichtelijke en toegankelijke manier in beeld brengt op www.barometersamenleven.be.

Populatie en steekproef

De populatie van de bevraging bestaat uit personen van 18 t.e.m. 85 jaar, wonend in het Vlaamse Gewest of Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Als men geboren is in het buitenland, moet men minimum 3 jaar geregistreerd zijn in het rijksregister om in de populatie opgenomen te zijn.

De steekproef bestaat uit 15.414 personen en werd gestratificeerd getrokken in 10 groepen² (zie tabel 1). Ongeveer 2/3de van de steekproef bestaat uit personen wonend in het Vlaamse Gewest (n=11.496), 1/3de van de steekproef uit personen wonend in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest (n=3.918). Binnen de 10 strata werden de steekproefpersonen at random getrokken uit het Rijksregister.

In totaal vulden 4.683 respondenten de vragenlijst volledig in. In het Vlaamse Gewest namen 4.091 respondenten deel, in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest 592 (zie tabel 1). De responsratio ligt een stuk hoger in het Vlaamse Gewest (35,6%) dan in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest (15,1%).

Tabel 1: Aantal steekproefpersonen, respondenten en responsratio naar herkomst-generatiegroep en gewest
Bron: Survey Barometer Samenleven 2023

	# steekproef	# respondenten	responsratio
Vlaams Gewest	11.496	4.091	35,6%
(1) Belgische herkomst	1.235	598	48,4%
(2) EU generatie 1	1.567	484	30,9%
(3) EU generatie 2	2.822	1.185	42,0%
(4) Niet-EU generatie 1	1.866	593	31,8%
(5) Niet-EU generatie 2	4.006	1.231	30,7%
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	3.918	592	15,1%
(6) Belgische herkomst	836	141	16,9%
(7) EU generatie 1	589	104	17,7%
(8) EU generatie 2	811	110	13,6%
(9) Niet-EU generatie 1	760	116	15,3%
(10) Niet-EU generatie 2	922	121	13,1%
Totaal	15.414	4.683	30,4%

Hetzelfde principe wordt in volgorde van opsomming toegepast op de geboortenationaliteit van de moeder, de geboortenationaliteit van de persoon en de huidige nationaliteit van de persoon.

² In 2023 ging het in feite om 12 groepen of strata. In het Vlaams Gewest werden toen extra steekproeven getrokken bij (1) de derde generatie van EU herkomst en (2) de derde generatie van niet-EU herkomst. Het rapport over de derde generatie vind je terug op www.barometersamenleven.be/survey.

Methode bevraging

Steekproefpersonen konden de vragenlijst online of op papier invullen en kregen maximum vier uitnodigingsbrieven toegestuurd. De papieren vragenlijst werd samen met de derde brief verstuurd naar de personen die de online vragenlijst na de tweede brief nog niet hadden ingevuld.

Er werd ingezet op meertaligheid om de respons bij steekproefpersonen van buitenlandse herkomst te verhogen. Alle respondenten die de vragenlijst volledig invulden binnen de dataverzamelingsperiode, ontvingen een cadeaubon ter waarde van 10 euro.

De vragenlijst bestaat uit een 40-tal vaste vragen en een 10-tal variabele vragen. De totale invultijd van de vragenlijst bedroeg ongeveer 10 minuten. De roterende vragen gingen in de editie van 2023 over gelijke kansen en handicap.

1.2. Methode analyse

De figuren en tabellen uit dit rapport zijn gemaakt op basis van kruistabellen in SPSS.

Om van de surveyresultaten een betere afspiegeling te maken van de populatie, zijn de resultaten per herkomst-generatiegroep gewogen naar geslacht (man; vrouw), leeftijdscategorie (-34; 35-54; 55+), verstedelijkingsgraad (Antwerpen/Gent; overige 11 centrumsteden; rest van Vlaanderen) en nationaliteit (Belgisch, niet-Belgisch). Er is gewogen op de kruisingen van deze variabelen. Groepen die ondervertegenwoordigd zijn bij de respondenten krijgen zo een groter gewicht toegekend waardoor de surveyresultaten de populatie beter benaderen.

Wanneer we voor het Vlaamse Gewest resultaten bekijken voor alle respondenten samen zonder onderscheid te maken naar herkomst of generatie wordt bijkomend gewogen op de kenmerken herkomst (België, EU of niet-EU) en generatie (1 of 2). In de aandelen weergegeven voor het "Totaal" (zie alle figuren) krijgen respondenten van Belgische herkomst daardoor een groter gewicht dan respondenten van EU en niet-EU herkomst, zodat het cijfer representatief is voor de 18-85 jarige bevolking in het Vlaamse Gewest.

2. Personen met handicap

Voor de afbakening van de doelgroep wordt vertrokken van het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap (2006) omschrijft personen met een handicap als personen met een langdurige fysieke, mentale, verstandelijke of zintuiglijke beperking die hen in wisselwerking met diverse drempels kunnen beletten volledig, daadwerkelijk en op voet van gelijkheid met anderen te participeren in de samenleving. Eerder dan een medische diagnose, benadrukt deze omschrijving de wisselwerking tussen de persoon en zijn omgeving. Conform deze benadering, worden personen met handicap in de meeste bevragingen afgebakend als personen met een langdurige ziekte, aandoening of handicap die daardoor hinder ondervinden om volwaardig te participeren aan de samenleving³.

De steekproef van de survey Barometer Samenleven is, net zoals de meeste andere bevragingen, beperkt tot personen uit private huishoudens. Personen die verblijven in collectieve huishoudens zoals instellingen en rusthuizen worden hiermee dus niet bereikt. Verder is het voor personen met bepaalde beperkingen (vb: visuele handicap) minder evident om online of op papier een vragenlijst in te vullen. Daarom ligt het aandeel personen met handicap in de populatie waarschijnlijk hoger dan het aandeel personen met handicap in de survey Barometer Samenleven.

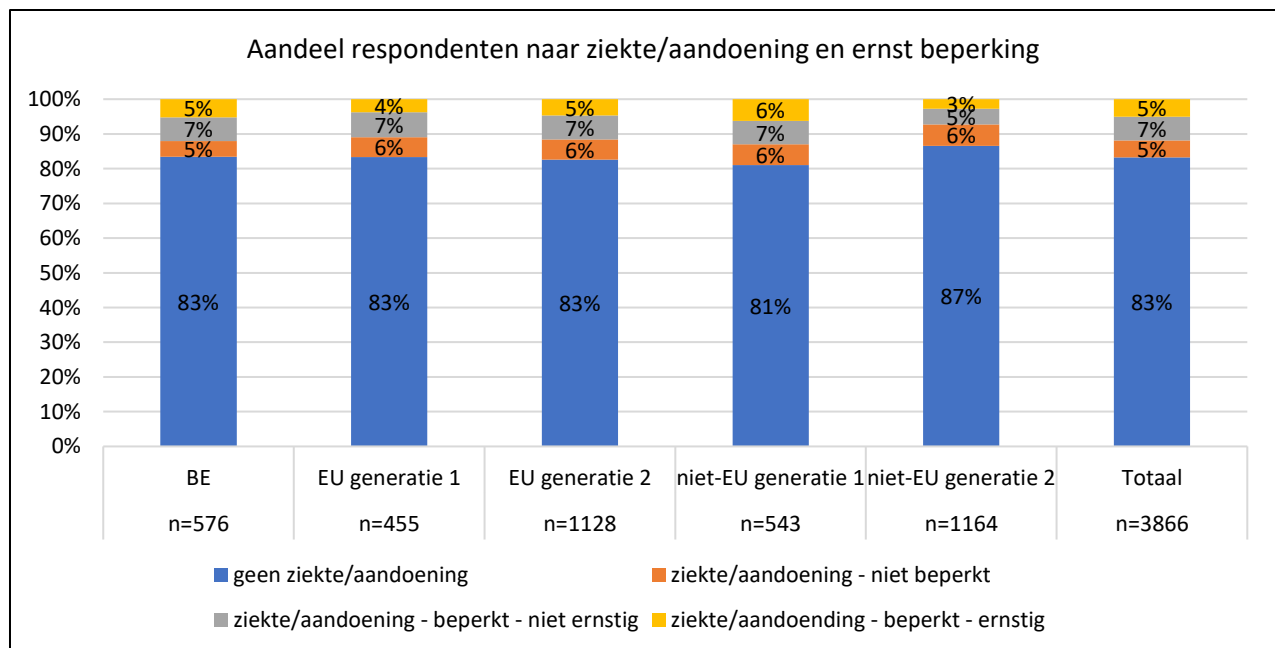
In de survey Barometer Samenleven 2023 werden twee vragen gesteld om de groep respondenten met handicap af te bakenen:

- "Heeft u een langdurige ziekte of aandoening?"
- "Bent u, vanwege deze ziekte of aandoening, sinds 6 maanden of langer beperkt geweest in activiteiten die mensen gewoonlijk doen?"

Respondenten die op beide vragen ja geantwoord hebben, worden tot de groep personen met handicap gerekend.

Figuur 2.1: Aandeel respondenten naar voorkomen langdurige ziekte of aandoening, ernst beperking en herkomst-generatiegroep, Vlaamse Gewest

Bron: Survey Barometer Samenleven 2023, gewogen aantallen

³

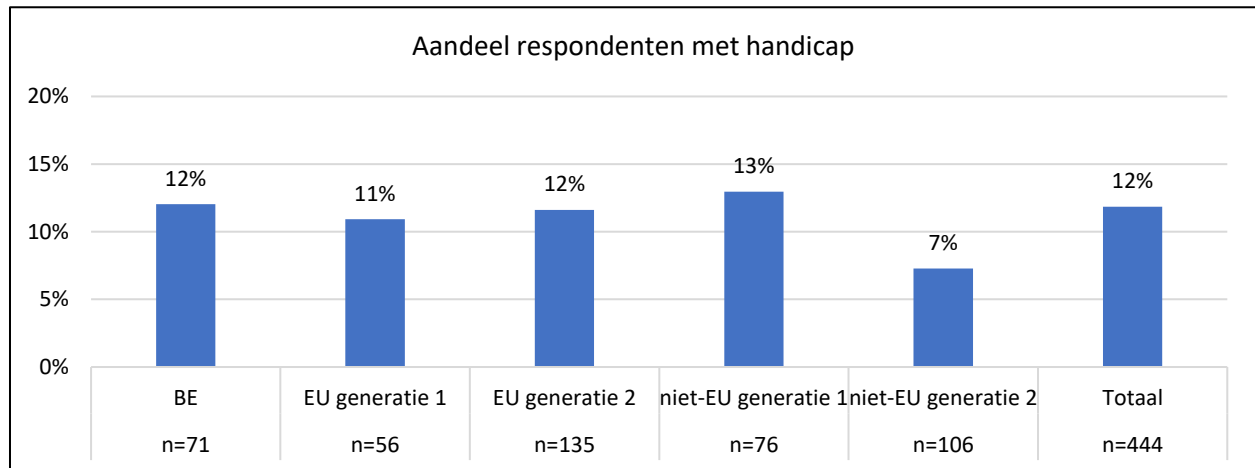
Zie <https://www.vlaanderen.be/publicaties/maatschappelijke-positie-en-participatie-van-personen-met-een-handicap>

17% van de respondenten (18-85 jaar, Vlaams Gewest, zie totaal) heeft een langdurige ziekte of aandoening. Het aandeel ligt iets hoger bij de niet-EU groep van de eerste generatie (19%) en iets lager bij de niet-EU groep van de tweede generatie (13%).

28 tot 46% van de personen met langdurige ziekte of aandoening ondervindt hier geen beperking van. Het aandeel dat geen beperking ondervindt ligt het hoogst bij personen van niet-EU herkomst van de tweede generatie met langdurige ziekte of aandoening (46%).

Figuur 2.2: Aandeel respondenten met handicap naar herkomst-generatiegroep, Vlaams Gewest

Bron: Survey Barometer Samenleven 2023, gewogen aantallen

Als we de groep afbakenen tot personen met langdurige ziekte of aandoening die hierdoor beperkt zijn in activiteiten die mensen gewoonlijk doen, ligt het aandeel personen met handicap op 12% (zie totaal). Bij alle herkomstgroepen ligt dit aandeel op ongeveer hetzelfde niveau (11 tot 13%). Enkel bij de niet-EU herkomstgroep van de tweede generatie ligt het opvallend lager (7%).

Het aantal respondenten met handicap is relatief klein met 56 tot 135 personen per herkomstgroep en 444 personen in totaal. Resultaten worden daarom best met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd.

Volgens andere bronnen ligt het aandeel personen met handicap bij de meerderjarige bevolking hoger (16 tot 24%). Uit gezondheidsenquête van 2018⁴ blijkt dat 16% van de meerderjarige bevolking in het Vlaamse gewest een handicap heeft. Volgens de EU-SILC-survey van 2020⁵ gaat het om 18% en volgens de SCV-survey van 2018⁶ om 24%.

⁴ Zie <https://www.vlaanderen.be/publicaties/maatschappelijke-positie-en-participatie-van-personen-met-een-handicap>

Vraagstelling Gezondheidsenquête: 1. “Hebt u een langdurige ziekte of aandoening (gezondheidsprobleem)?”. Ja/nee.

2. “Bent u, vanwege een gezondheidsprobleem, sinds 6 maanden of langer beperkt geweest in activiteiten die mensen gewoonlijk doen?”. Ja, erg beperkt/ja, beperkt/nee, niet beperkt

De steekproef van de Gezondheidsenquête bestaat uit personen die deel uitmaken van particuliere en collectieve huishoudens (exclusief gevangenen, religieuze gemeenschappen van >8 personen en instellingen behalve rusthuizen en RVT's).

⁵ Vraagstelling EU-SILC-survey: 1. “Hebt u een langdurige ziekte of aandoening (gezondheidsprobleem)?”. Ja/nee.

2. “Bent u, vanwege een gezondheidsprobleem, sinds 6 maanden of langer beperkt geweest in activiteiten die mensen gewoonlijk doen?”. Ja, ernstig beperkt/ja, beperkt maar niet ernstig/nee, niet beperkt. De steekproef van de EU-SILC-survey bestaat uit personen die deel uitmaken van particuliere huishoudens.

⁶ Vraagstelling SCV-survey: 1. “Heeft u last van één of meerdere langdurige ziekte(n), langdurige aandoening(en) of handicap(s)?”. Ja/nee. 2. “Hoe vaak bent u belemmerd in uw dagelijkse bezigheden door deze ziekte(n), aandoening(en) of handicap(s)?”. Niet/af en toe/voortdurend. De steekproef van de SCV-survey bestaat uit personen die deel uitmaken van particuliere huishoudens.

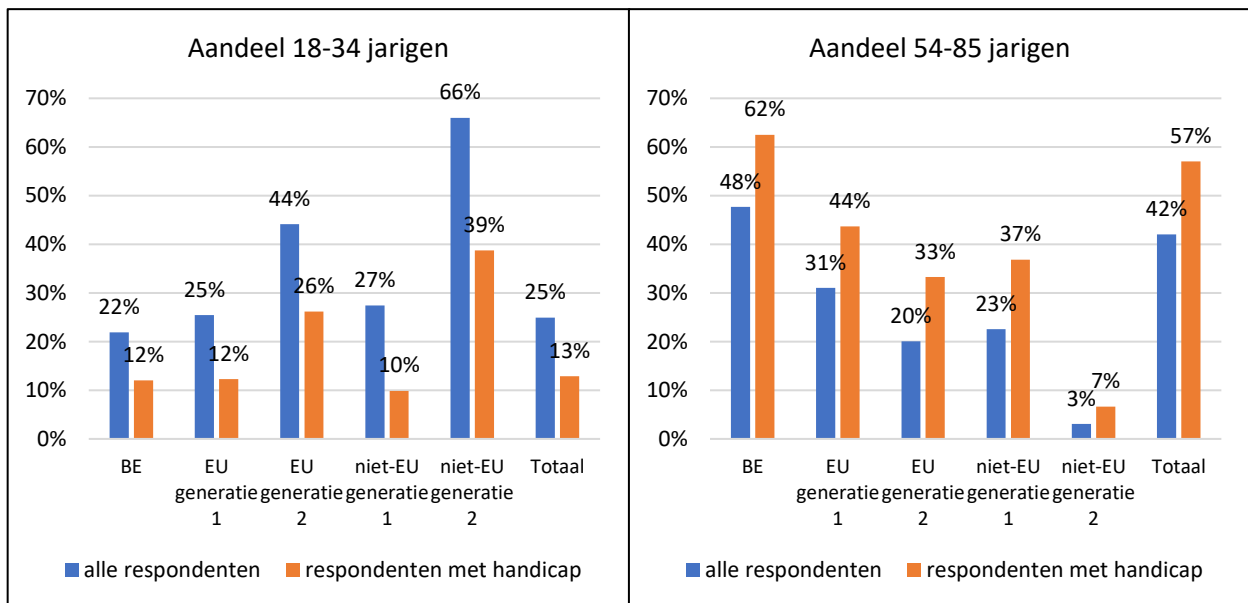
3. Achtergrondkenmerken personen met handicap

In dit deel wordt binnen elke herkomstgroep vergeleken of er een verschil is tussen alle respondenten en respondenten met handicap op vlak van de achtergrondkenmerken leeftijd, gender, woonsituatie, scholingsniveau en geloof.

3.1. Leeftijd

Figuur 3.1: Aandeel respondenten naar leeftijdscategorie, herkomst-generatiegroep en handicap, 18-85 jarigen, Vlaams Gewest

Bron: Survey Barometer Samenleven 2023, gewogen aantallen

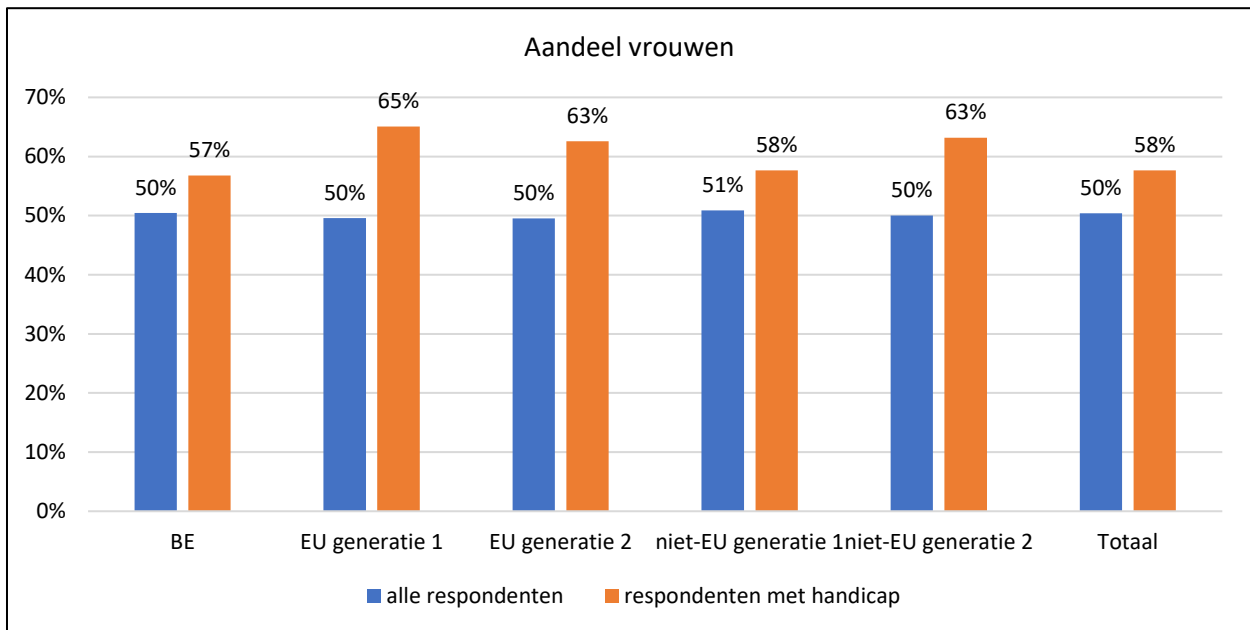

Respondenten met handicap zijn relatief gezien ouder dan de gemiddelde respondent. Het aandeel dat 55 jaar of ouder ligt relatief gezien hoger bij respondenten met handicap (57%). Het aandeel dat 34 jaar of jonger is ligt dan weer opmerkelijk lager (13%).

Het leeftijdsprofiel van personen van buitenlandse herkomst is wel opvallend jonger dan dat van personen van Belgische herkomst. Binnen de groep personen met handicap ligt het aandeel 18-34 jarigen relatief gezien het hoogst (39%) en het aandeel 55-85 jarigen het laagst (7%) bij de niet-EU groep met handicap van de tweede generatie.

3.2. Gender

Figuur 3.2: Aandeel respondenten die vrouw zijn naar herkomst-generatiegroep en handicap, 18-85 jarigen,
Bron: Survey Barometer Samenleven 2023, gewogen aantallen

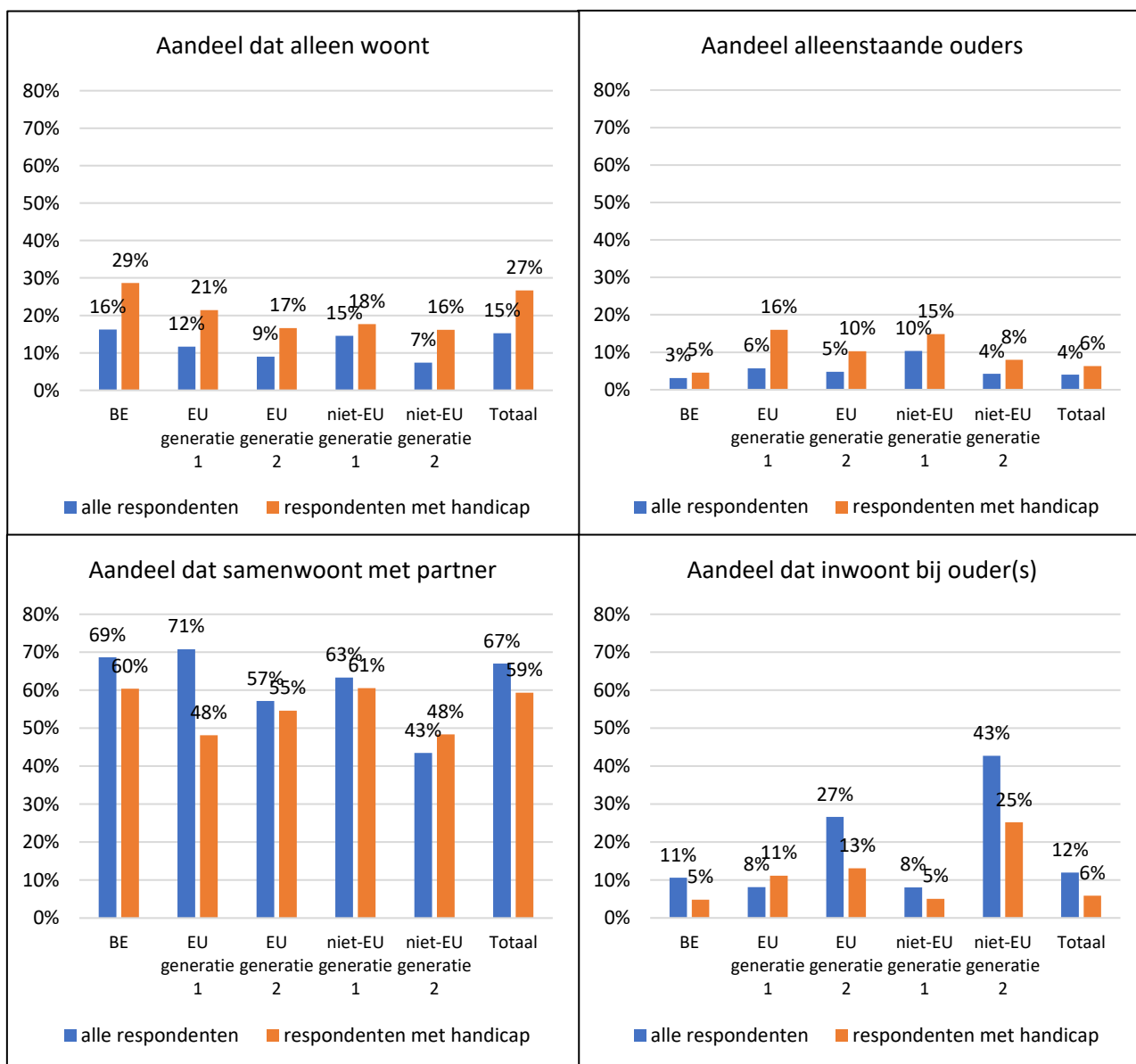

Het aandeel vrouwen ligt opmerkelijk hoger bij respondenten met handicap (58%) dan bij de gemiddelde respondent (50%). Het aandeel vrouwen ligt het hoogst bij respondenten met handicap van EU herkomst van de eerste generatie (65%).

3.3. Gezinsamenstelling

Figuur 3.3: Aandeel respondenten naar woonsituatie, herkomst-generatiegroep en handicap, 18-85 jarigen, Vlaams Gewest

Bron: Survey Barometer Samenleven 2023, gewogen aantallen

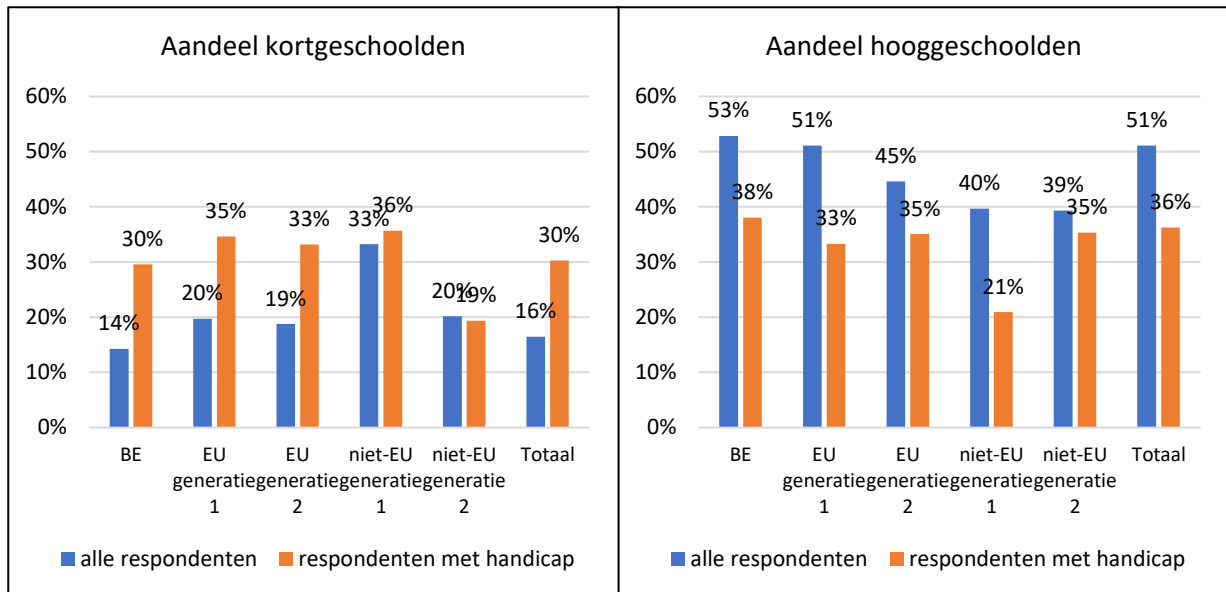
Het aandeel alleenwonenden (27%) en alleenstaande ouders (6%) is relatief groter bij respondenten met handicap dan bij de gemiddelde respondent (respectievelijk 15% en 4%). Het aandeel alleenwonenden bij respondenten met handicap is het grootst bij de Belgische herkomstgroep (29%), terwijl het aandeel alleenstaande ouders bij respondenten met handicap het hoogst ligt bij de EU (16%) en niet-EU (15%) herkomstgroep van de eerste generatie.

Het aandeel respondenten met handicap dat samenwoont met partner (59%) of inwoont bij ouders (6%) is dan weer kleiner dan bij de gemiddelde respondent (respectievelijk 67% en 12%). Het aandeel respondenten met handicap dat samenwoont met partner ligt het laagst bij respondenten van EU herkomst van de eerste generatie (48%) en van niet-EU herkomst van de tweede generatie (48%). Het aandeel respondenten met handicap dat inwoont bij ouders ligt het hoogst bij respondenten van niet-EU herkomst van de tweede generatie (25%).

3.4. Scholingsniveau

Figuur 3.4: Aandeel respondenten naar scholingsniveau, herkomst-generatiegroep en handicap, personen die 25 jaar of ouder zijn of geen student zijn, Vlaams Gewest

Bron: Survey Barometer Samenleven 2023, gewogen aantallen

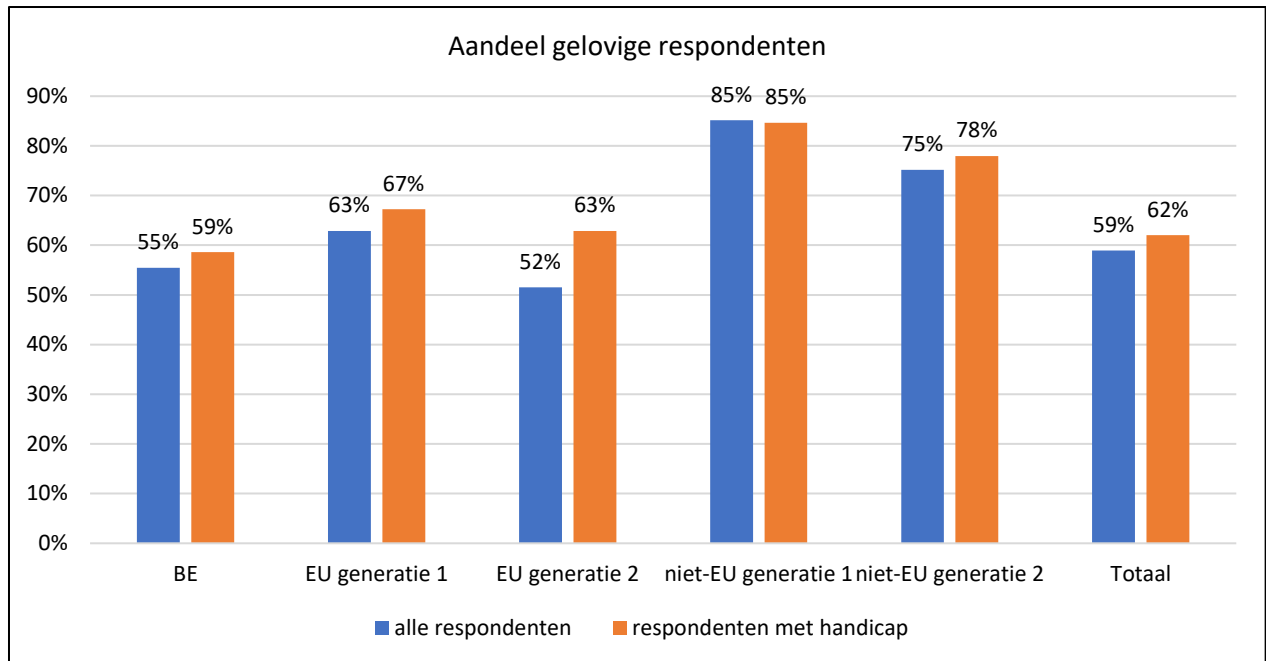
Het aandeel kortgeschoolden ligt hoger dan gemiddeld bij respondenten met handicap van Belgische (30%) en EU herkomst (generatie 1: 35%, generatie 2: 33%). Bij respondenten van niet-EU herkomst van de eerste (36%) en tweede generatie (19%) liggen de aandelen kortgeschoolden bij respondenten met handicap op ongeveer hetzelfde niveau dan bij alle respondenten. Respondenten van EU herkomst van de tweede generatie zijn in vergelijking met de andere herkomstgroepen minder vaak kortgeschoold.

Het aandeel hooggeschoolden, daarentegen, is bij alle herkomstgroepen relatief kleiner bij respondenten met handicap. Dit geldt vooral voor respondenten van Belgische herkomst, EU herkomst en niet-EU herkomst van de eerste generatie. Bij respondenten van niet-EU herkomst van de tweede generatie zijn verschillen tussen alle respondenten en respondenten met handicap beperkt. Bij respondenten met handicap ligt het aandeel hooggeschoolden opvallend lager bij respondenten van niet-EU herkomst van de eerste generatie (21%) in vergelijking met de andere herkomstgroepen (33 à 38%).

3.5. Geloof

Figuur 3.5: Aandeel gelovige respondenten naar herkomst-generatiegroep en handicap, 18-85 jarigen, Vlaams Gewest

Bron: Survey Barometer Samenleven 2023, gewogen aantallen

Het aandeel gelovige respondenten ligt bij elke herkomstgroep iets hoger bij respondenten met handicap (62%) in vergelijking met alle respondenten (59%). Enkel bij de niet-EU herkomstgroep van de eerste generatie ligt het aandeel bij alle respondenten en respondenten met handicap op hetzelfde niveau (85%).

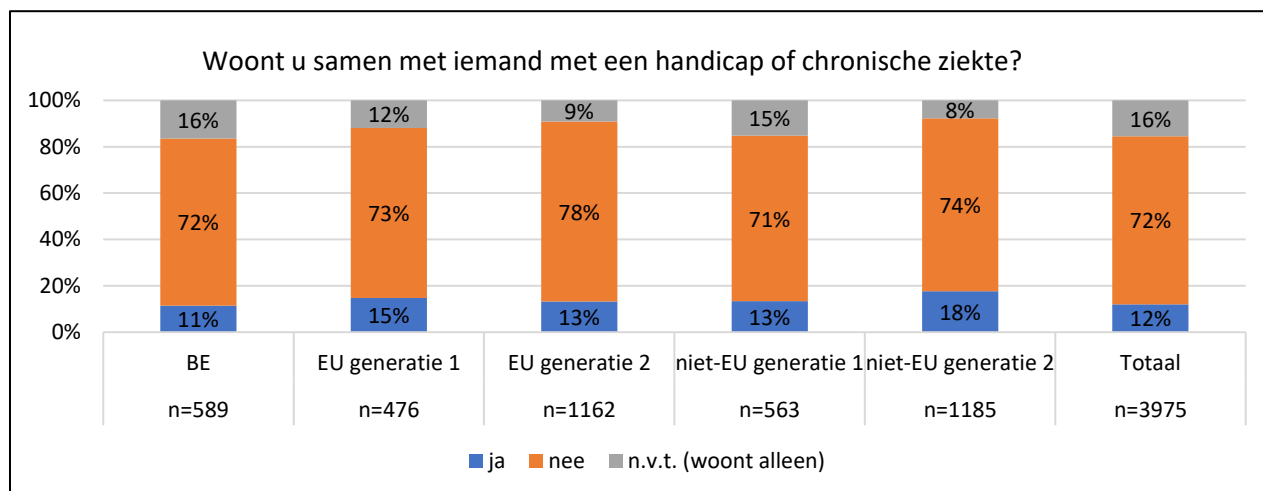
Van de respondenten met handicap van Belgische herkomst en EU herkomst van de eerste en tweede generatie is de meerderheid christelijk (respectievelijk 55%, 61% en 60%). Van de respondenten met handicap van niet-EU herkomst is het grootste deel moslim (generatie 1: 59% - generatie 2: 70%), maar is ook een substantieel deel christelijk (generatie 1: 20% - generatie 2: 8%).

4. Samenwonen met persoon met handicap

In dit deel wordt bekeken hoe groot het aandeel respondenten is dat samenwoont met een persoon met handicap, hoe de respondent zich verhoudt tot de persoon met handicap waarmee hij samenwoont en hoe groot het aandeel respondenten is die zelf of in hun gezin te maken hebben met een handicap.

Figuur 4.1: Aandeel respondenten dat samenwoont met persoon met handicap naar herkomst-generatiegroep, 18-85 jarigen, Vlaams Gewest

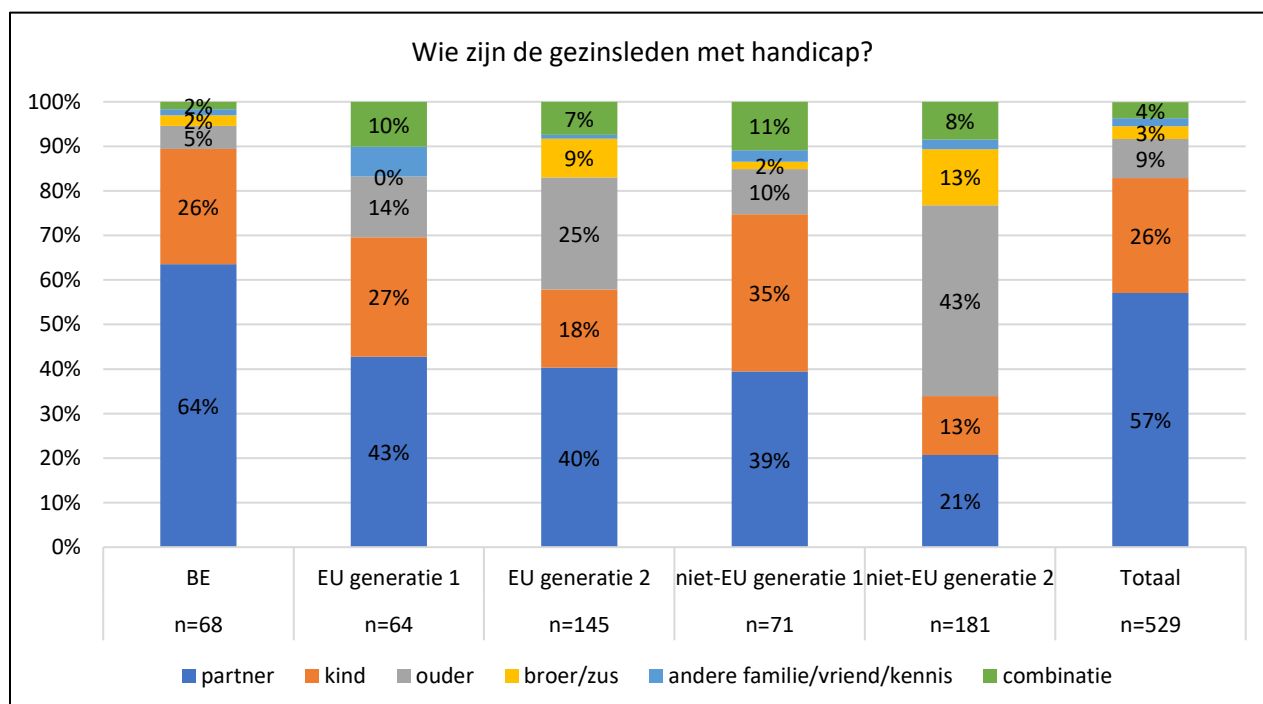
Bron: Survey Barometer Samenleven 2023, gewogen aantallen

12% van de respondenten woont samen met een persoon met handicap of chronische ziekte. Personen van niet-EU herkomst van de tweede generatie (18%) wonen iets vaker samen met personen met handicap of chronische ziekte dan de andere groepen (11 tot 15%).

Figuur 4.2: Verhouding tegenover gezinslid met handicap, respondenten die samenwonen met persoon met handicap naar herkomst-generatiegroep, 18-85 jarigen, Vlaams Gewest

Bron: Survey Barometer Samenleven 2023, gewogen aantallen

De persoon met handicap waarmee de respondenten samenwonen is in de meeste gevallen een partner (57%), gevolgd door een kind (26%), ouder (9%) of broer/zus (5%).

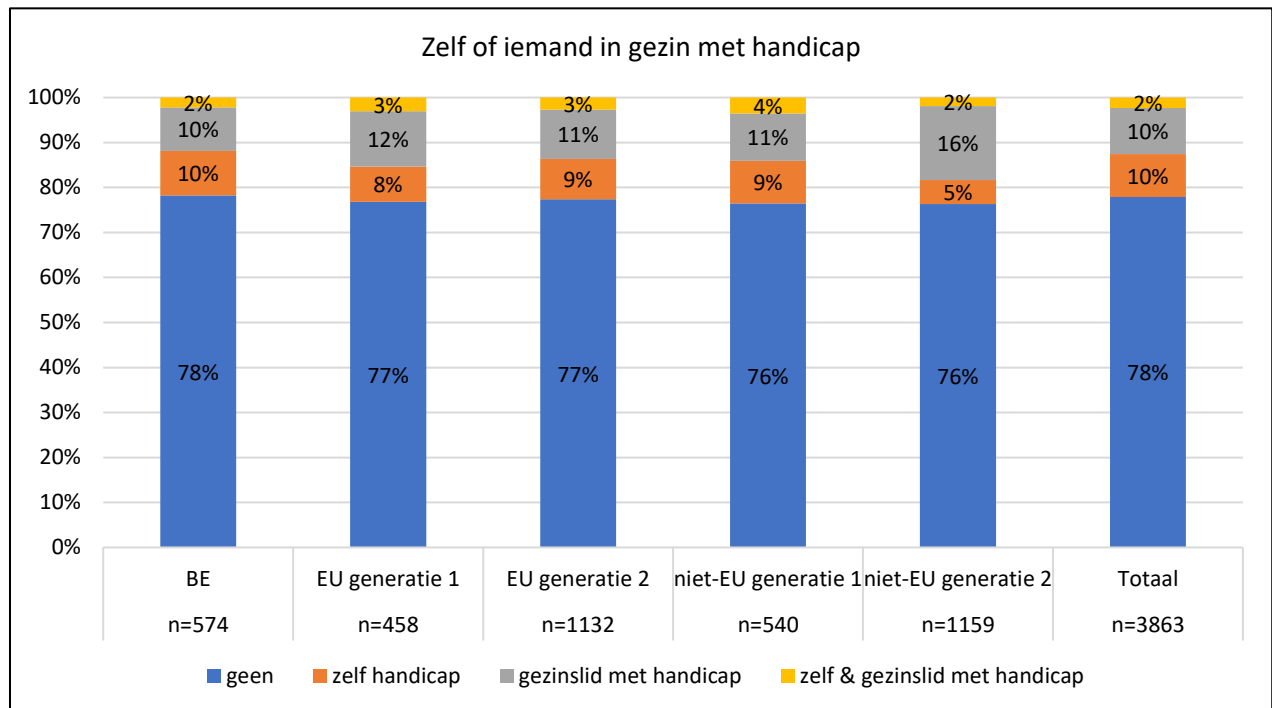
Van de personen van Belgische herkomst die samenwonen met persoon met chronische ziekte of handicap gaat het bij 64% om de partner. Dit is veel in vergelijking met de andere groepen (21 tot 43%).

Van de personen van niet-EU herkomst van de eerste generatie die samenwonen met persoon met chronische ziekte of handicap gaat het relatief vaak om een kind (35%) in vergelijking met de andere groepen (13 tot 27%).

Van de personen van buitenlandse herkomst van de tweede generatie die samenwonen met een persoon met chronische ziekte of handicap gaat het dan weer relatief vaak om een ouder (EU: 25%, niet-EU: 43%) of een broer/zus (EU: 9% - niet-EU: 13%) in vergelijking met de andere herkomstgroepen (respectievelijk 5 à 14% en 0 à 2%).

Figuur 4.3: Aandeel respondenten dat samenwoont met persoon met handicap of zelf een handicap heeft naar herkomst-generatiegroep, 18-85 jarigen, Vlaams Gewest

Bron: Survey Barometer Samenleven 2023, gewogen aantallen

Bij alle herkomstgroepen ligt het aandeel personen dat zelf of in zijn gezin te maken heeft met een handicap op ongeveer hetzelfde niveau (76 à 78%). 22% van de respondenten heeft iemand met handicap in zijn gezin.

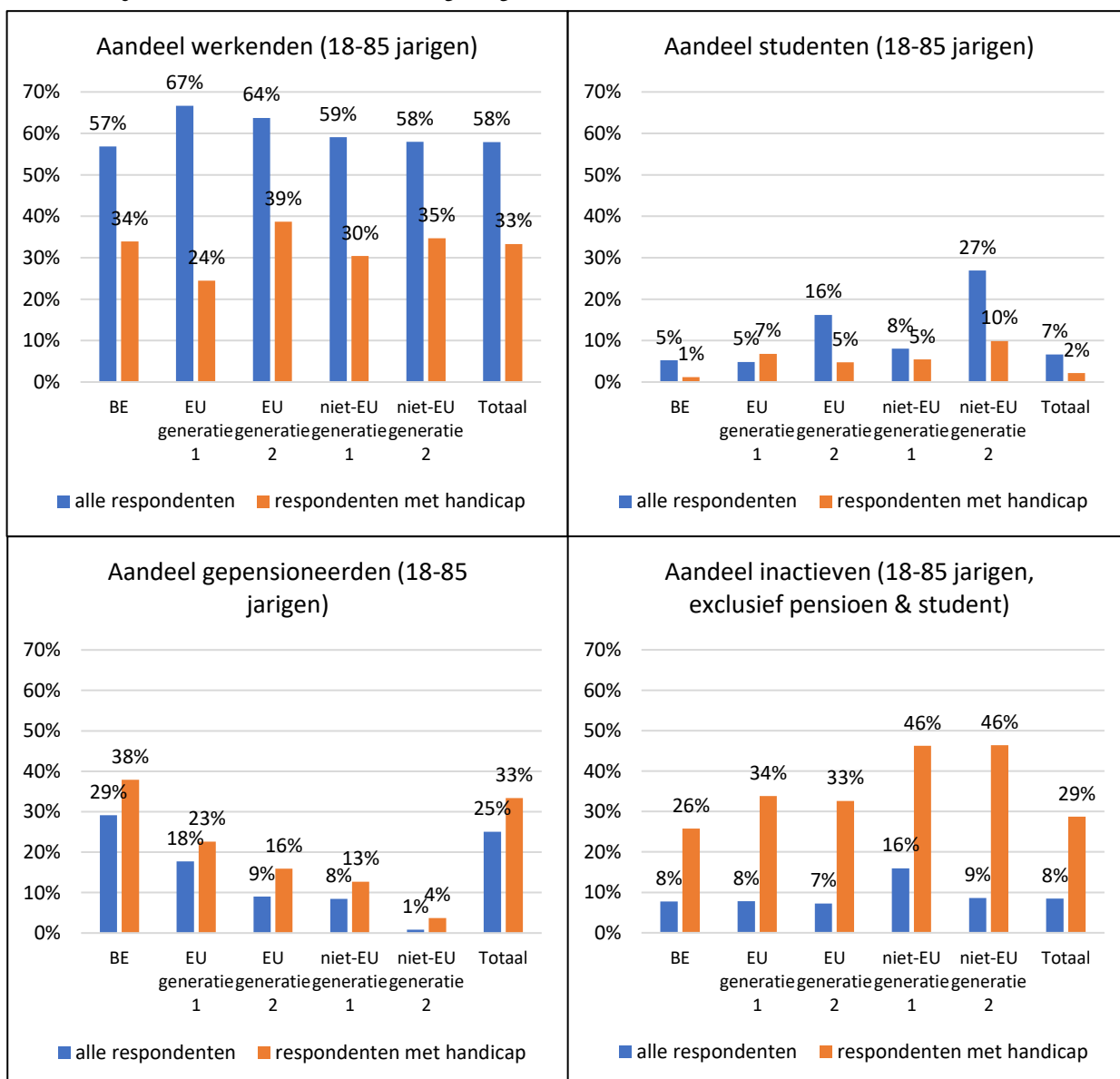
5. Maatschappelijke positie personen met handicap

In dit deel wordt binnen elke herkomstgroep vergeleken of de maatschappelijke positie van alle respondenten verschilt van de maatschappelijke positie van respondenten met handicap. De aspecten van maatschappelijke positie die hier geanalyseerd worden zijn werksituatie, financiële draagkracht, het gevoel evenveel mee te tellen en ervaren discriminatie.

5.1. Werksituatie

Figuur 5.1: Aandeel respondenten naar werksituatie en herkomst-generatiegroep naar herkomst-generatiegroep en handicap, 18-85 jarigen, Vlaams Gewest

Bron: Survey Barometer Samenleven 2023, gewogen aantallen

Het aandeel werkenden ligt opvallend lager bij respondenten met handicap (33%) in vergelijking met de gemiddelde respondent (58%). Hier valt op dat personen van EU herkomst van de eerste generatie gemiddeld het vaakst aan het werk zijn bij alle respondenten (67%). Maar als we uit deze groep enkel respondenten met handicap selecteren, zijn zij gemiddeld het minst vaak aan het werk (24%).

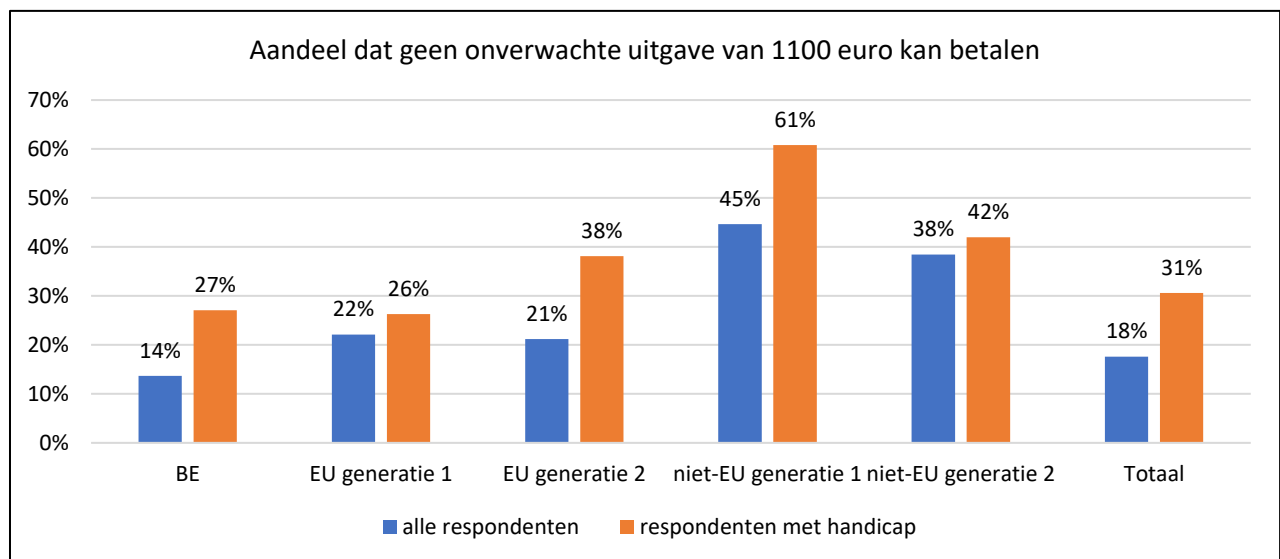
Ook het aandeel studenten ligt bij de meeste herkomstgroepen lager bij respondenten met handicap. Slechts 2% van de respondenten met handicap is student, tegenover 7% bij de gemiddelde respondent.

Het aandeel gepensioneerden en vooral het aandeel inactieven (exclusief gepensioneerden en studenten) ligt dan weer opvallend hoger bij respondenten met handicap. Waar 25% van alle respondenten gepensioneerd is en 8% inactief, bedragen deze aandelen respectievelijk 33% en 29% bij respondenten met handicap. Bij respondenten met handicap ligt het aandeel gepensioneerden het hoogst bij respondenten van Belgische herkomst (38%) en het laagst bij respondenten van niet-EU herkomst (generatie 1: 13%, generatie 2: 4%). Het aandeel inactieven daarentegen ligt het hoogst bij respondenten met handicap van niet-EU herkomst (46%).

5.2. Financiële draagkracht

Figuur 5.2: Aandeel respondenten dat geen onverwachte uitgave van 1100 euro kan betalen naar herkomst-generatiegroep en handicap, 18-85 jarigen, Vlaams Gewest

Bron: Survey Barometer Samenleven 2023, gewogen aantallen

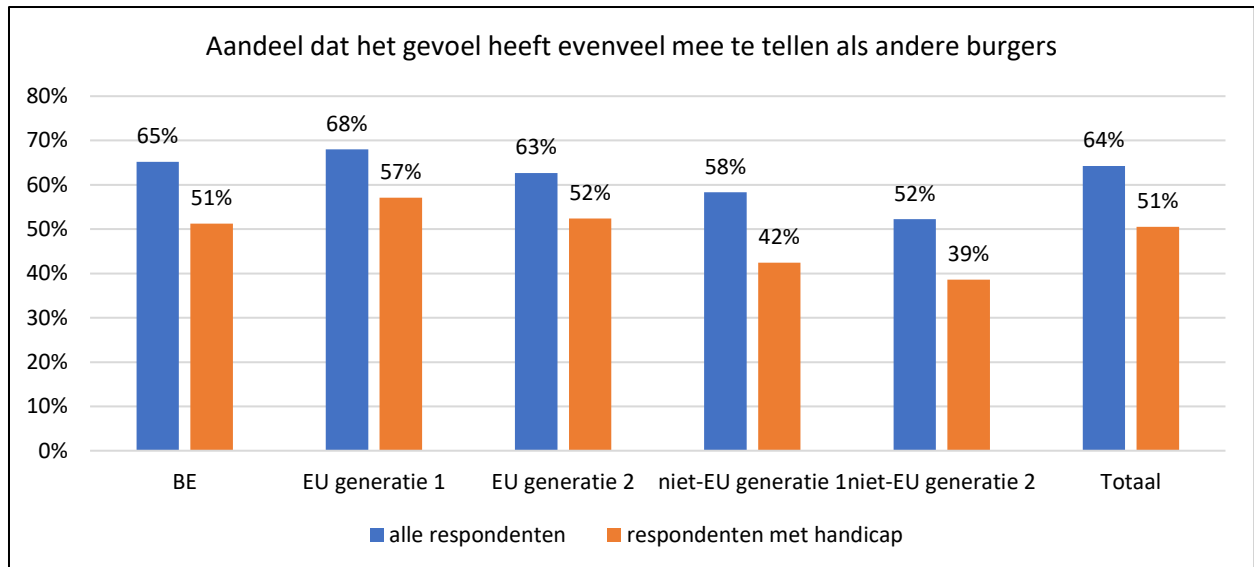

In de survey werd ook de vraag gesteld of men een onverwachte uitgave van 1100 euro met eigen middelen kan betalen. Hier zien we het aandeel dat nee heeft geantwoord op deze vraag. Bij alle groepen is het aandeel dat geen onverwachte uitgave van 1100 euro kan betalen groter bij respondenten met handicap (31%) dan bij de gemiddelde respondent (18%). Vooral personen met handicap van niet-EU herkomst van de eerste generatie hebben moeite om zo'n onverwachte uitgave te betalen. Van hen geeft 61% aan dit niet te kunnen betalen. Ook bij respondenten met handicap van EU en niet-EU herkomst van de tweede generatie ligt het aandeel hoger (respectievelijk 38% en 42%) dan bij respondenten met handicap van Belgische herkomst (27%) en EU herkomst van de eerste generatie (26%).

5.3. Erbij horen

Figuur 5.3: Aandeel respondenten dat het gevoel heeft evenveel mee te tellen als andere burgers naar herkomst-generatiegroep en handicap, 18-85 jarigen, Vlaams Gewest

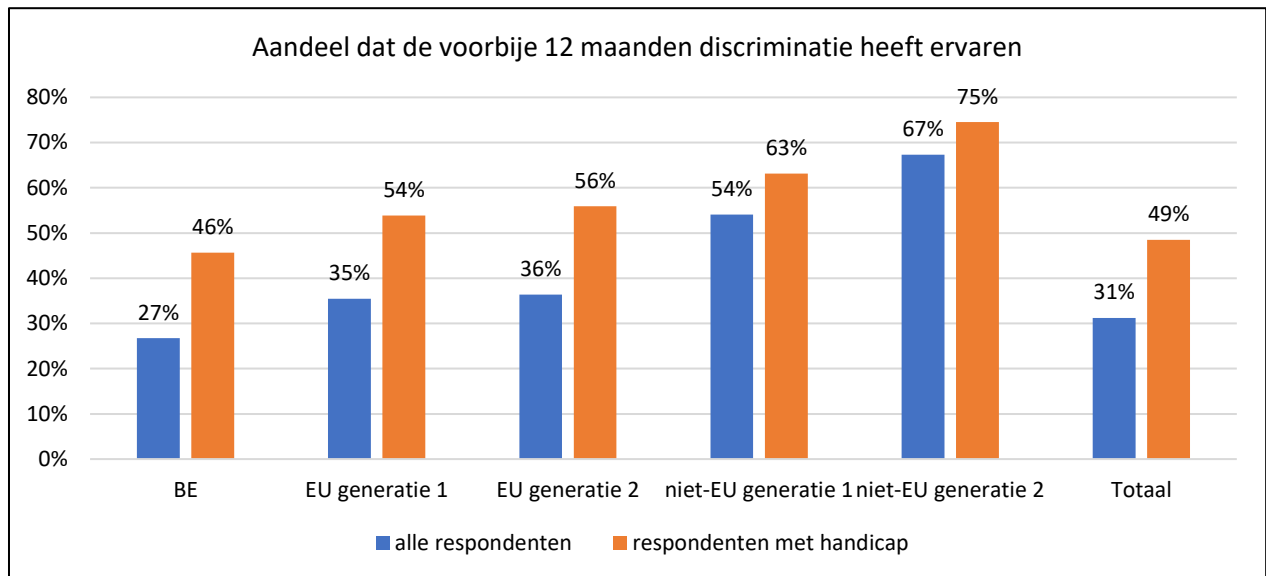
Bron: Survey Barometer Samenleven 2023, gewogen aantallen

In de survey werd ook de stelling 'Ik heb het gevoel evenveel mee te tellen als andere burgers voor de samenleving' voorgelegd. Hier zien we het aandeel respondenten dat het (helemaal) eens is met deze stelling. Personen met handicap (51%) hebben opvallend minder vaak het gevoel dat ze evenveel mee tellen in vergelijking met de gemiddelde respondent (64%). Bij de niet-EU groep is dit aandeel het kleinst met 39% (generatie 2) en 42% (generatie 1).

5.4. Discriminatie

Figuur 5.4: Ervaren discriminatie naar herkomst-generatiegroep en handicap, 18-85 jarigen, Vlaams Gewest
Bron: Survey Barometer Samenleven 2023, gewogen aantallen

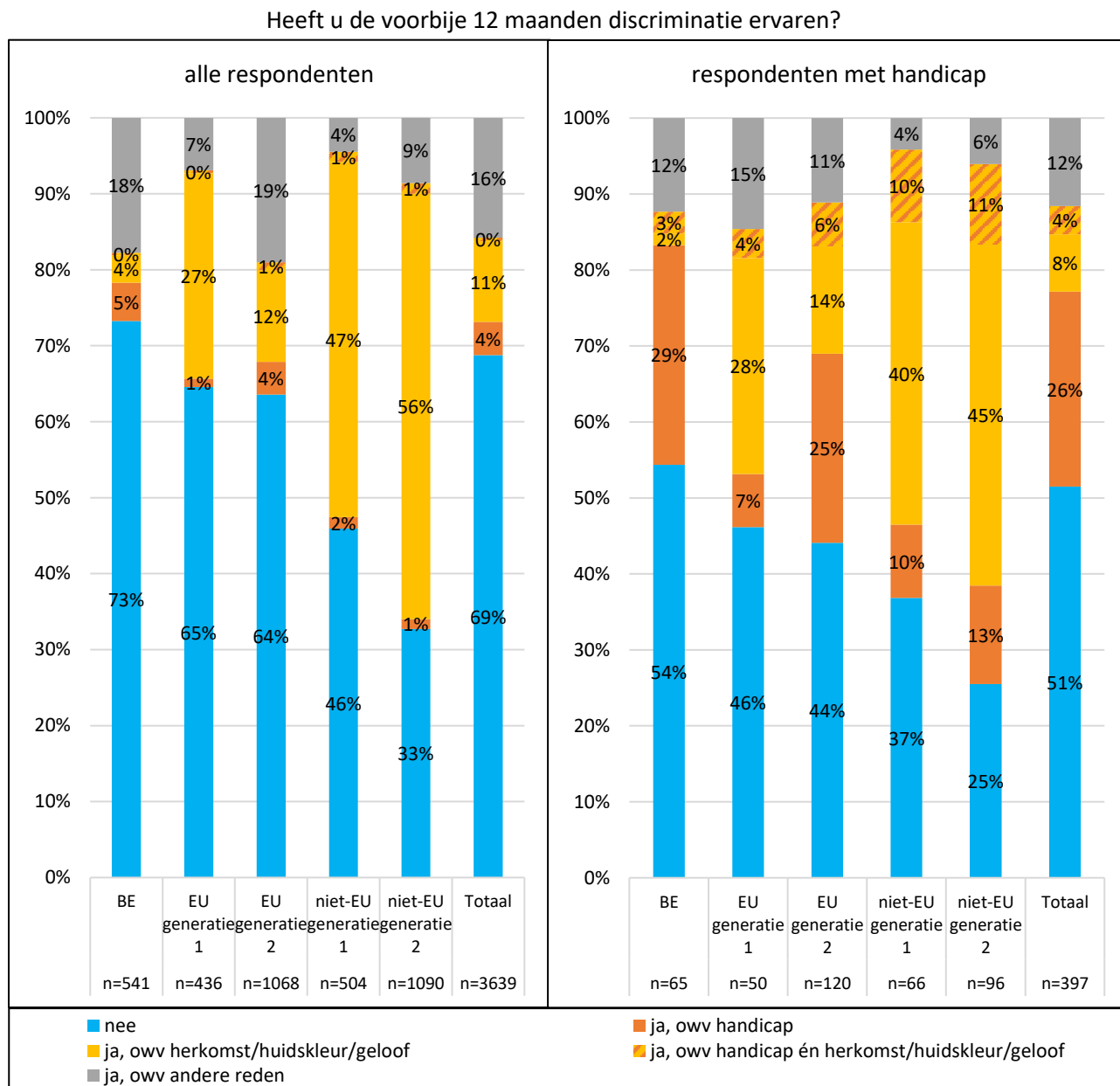

Respondenten van niet-EU herkomst ervaren relatief vaak discriminatie (54 à 67%) in vergelijking met respondenten van EU herkomst (35 à 36%) en respondenten van Belgische herkomst (27%). Binnen de groep van niet-EU herkomst ervaart de tweede generatie (67%) vaker discriminatie dan de eerste generatie (54%).

Als we enkel respondenten met handicap selecteren, is het aandeel dat discriminatie heeft ervaren bij alle groepen groter en zijn verschillen tussen herkomstgroepen kleiner. Bij groepen van Belgische en EU herkomst ligt het aandeel dat discriminatie ervaren heeft nu een stuk hoger. Respectievelijk 46%, 54% en 56% van de respondenten met handicap van Belgische en EU herkomst van de eerste en tweede generatie heeft de voorbije 12 maanden discriminatie ervaren. Bij respondenten met handicap van niet-EU herkomst ligt het aandeel iets hoger met 63% voor de eerste generatie en 75% voor de tweede generatie.

Figuur 5.5: Ervaren discriminatie naar discriminatiegrond, herkomst-generatiegroep en handicap, 18-85 jarigen, Vlaams Gewest

Bron: Survey Barometer Samenleven 2023, gewogen aantallen

30% van de respondenten met handicap geeft aan discriminatie te ervaren omwille van hun handicap (zie totaal, som van “ja, owv handicap” en “ja, owv handicap én herkomst/huidskleur/geloof”). Respondenten met handicap van Belgische herkomst (32%) en EU herkomst van de tweede generatie (31%) duiden handicap het vaker aan als discriminatiegrond in vergelijking met herkomst, huidskleur of geloof (respectievelijk 5% en 20%).

Respondenten met handicap van EU herkomst van de eerste generatie en van niet-EU herkomst van de eerste en tweede generatie daarentegen hebben minder vaak handicap (respectievelijk 13%, 20% en 24%) en vaker herkomst, huidskleur of geloof aangeduid als discriminatiegrond (respectievelijk 32%, 50% en 56%).

6. Houdingen tegenover personen met handicap

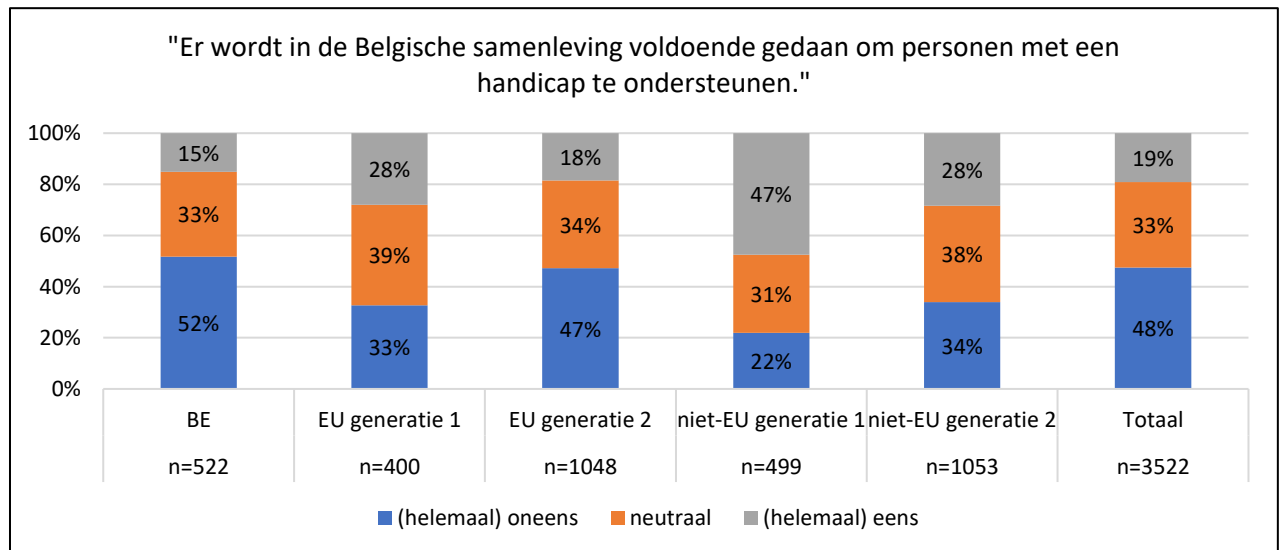
In dit deel worden houdingen tegenover stellingen over personen met handicap bekeken en of deze houdingen verschillen tussen herkomst-generatiegroepen. De stellingen hebben betrekking op ondersteuning door de samenleving, toegankelijkheid van gebouwen, inclusief onderwijs, representatie in onderwijs en media, discriminatie op de huurmarkt en arbeidsmarkt, praten over seksualiteit en de partner van hun kind.

De antwoordmogelijkheden bij de stellingen zijn "helemaal oneens", "oneens", "neutraal", "eens", "helemaal eens" en "weet niet/geen antwoord". De respondenten die de laatste antwoordcategorie selecteerden worden niet meegeteld in de berekening van de aandelen.

6.1. Ondersteuning samenleving

Figuur 6.1: Aandeel respondenten naar houding tegenover ondersteuning door samenleving en herkomst-generatiegroep, 18-85 jarigen, Vlaams Gewest

Bron: Survey Barometer Samenleven 2023, gewogen aantallen

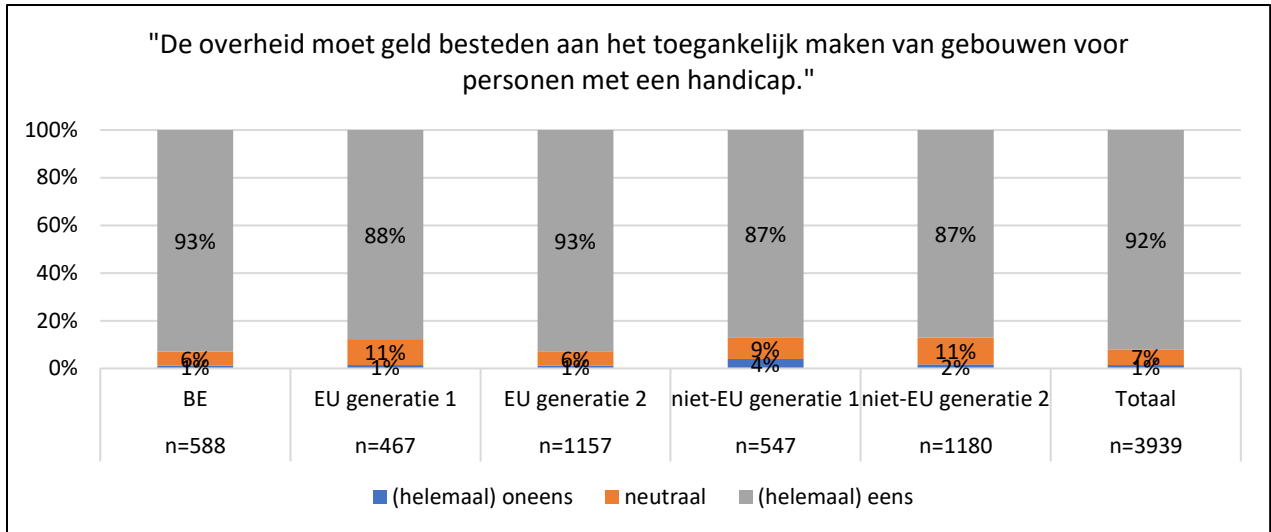

19% van de respondenten vindt dat er in de Belgische samenleving voldoende gedaan wordt om personen met een handicap te ondersteunen. Het aandeel respondenten dat het eens is met deze stelling ligt opvallend hoger bij respondenten van EU herkomst van de eerste generatie (28%), respondenten van niet-EU herkomst van de tweede generatie (28%) en het hoogst bij respondenten van niet-EU herkomst van de eerste generatie (47%).

6.2. Toegankelijkheid gebouwen

Figuur 6.2: Aandeel respondenten naar houding tegenover toegankelijkheid gebouwen en herkomst-generatiegroep, 18-85 jarigen, Vlaams Gewest

Bron: Survey Barometer Samenleven 2023, gewogen aantallen

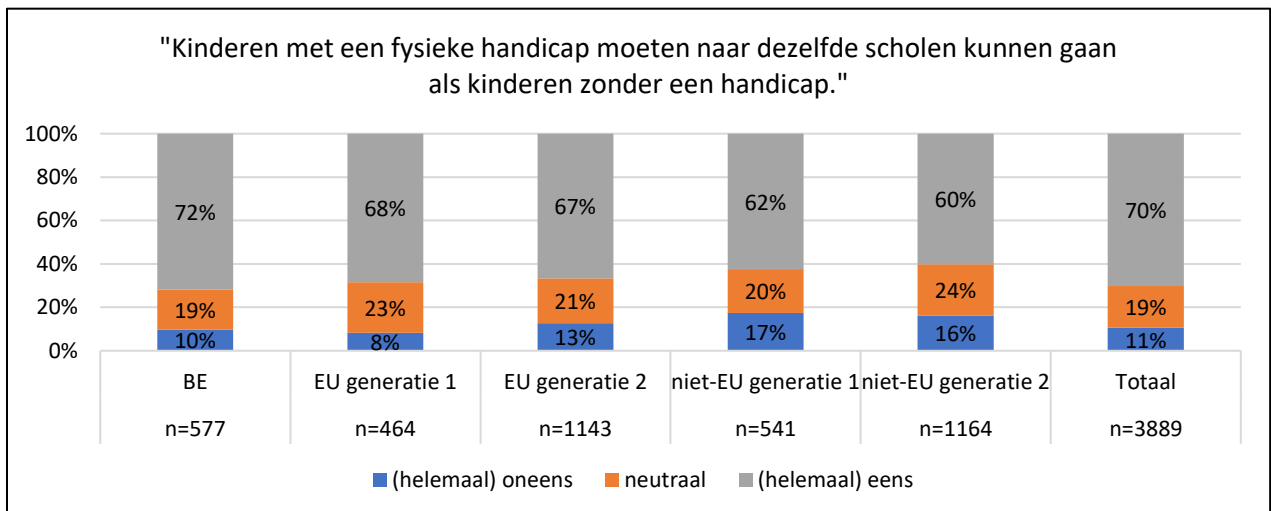

92% van de respondenten vindt dat de overheid geld moet besteden aan het toegankelijk maken van gebouwen voor personen met een handicap. Verschillen tussen herkomstgroepen zijn beperkt. Bij alle groepen is 87 tot 93% het eens met de stelling.

6.3. Inclusief onderwijs

Figuur 6.3: Aandeel respondenten naar houding tegenover scholen voor kinderen met fysieke handicap en herkomst-generatiegroep, 18-85 jarigen, Vlaams Gewest

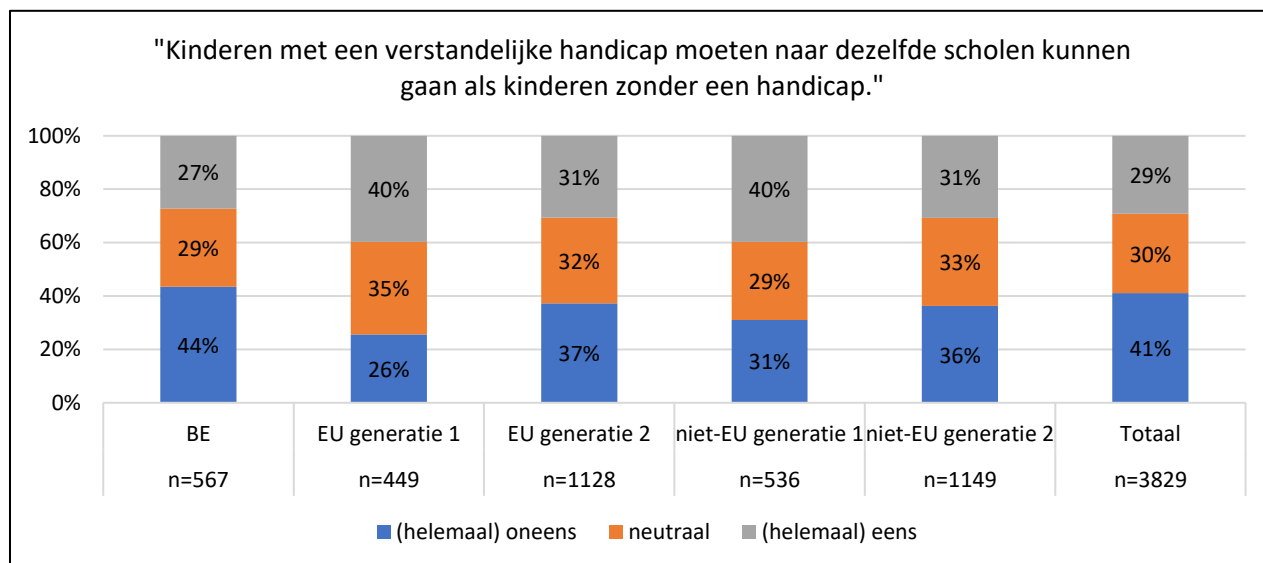
Bron: Survey Barometer Samenleven 2023, gewogen aantallen

70% van de respondenten vindt dat kinderen met een fysieke handicap naar dezelfde scholen moeten kunnen gaan als kinderen zonder een handicap. Deze stelling werd in 2018 ook voorgelegd aan 18-85 jarigen in het Vlaamse Gewest in de SCV-survey, waar 73% het eens was met de stelling. Respondenten van niet-EU herkomst (60 à 62%) zijn het iets minder vaak eens met deze stelling dan respondenten van Belgische (72%) en EU herkomst (67 à 68%).

Figuur 6.4: Aandeel respondenten naar houding tegenover scholen voor kinderen met verstandelijke handicap en herkomst-generatiegroep, 18-85 jarigen, Vlaams Gewest

Bron: Survey Barometer Samenleven 2023, gewogen aantallen

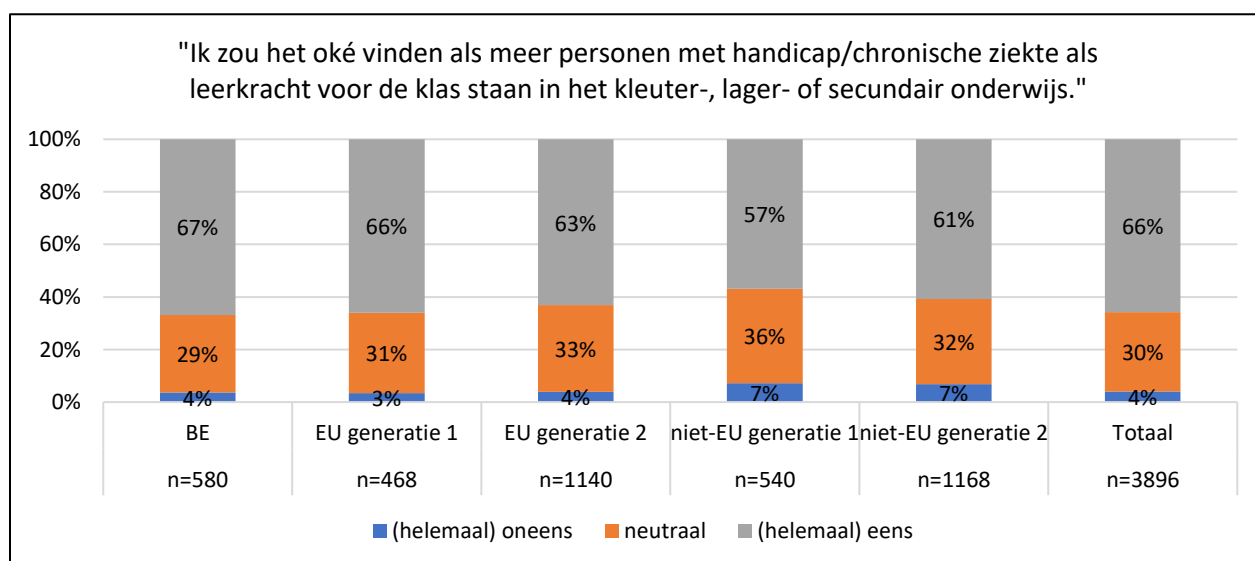
29% van de respondenten vindt dat kinderen met een verstandelijke handicap naar dezelfde scholen moeten kunnen gaan als kinderen zonder een handicap. Deze stelling werd in 2018 ook voorgelegd aan 18-85 jarigen in het Vlaamse Gewest in de SCV-survey, waar 28% het eens was met de stelling.

Respondenten van buitenlandse herkomst van de eerste generatie (40%) zijn het vaker eens met deze stelling dan respondenten van Belgische herkomst (27%) en van buitenlandse herkomst van de tweede generatie (31%).

6.4. Representatie in onderwijs en media

Figuur 6.5: Aandeel respondenten naar houding tegenover leerkrachten met handicap/chronische ziekte en herkomst-generatiegroep, 18-85 jarigen, Vlaams Gewest

Bron: Survey Barometer Samenleven 2023, gewogen aantallen

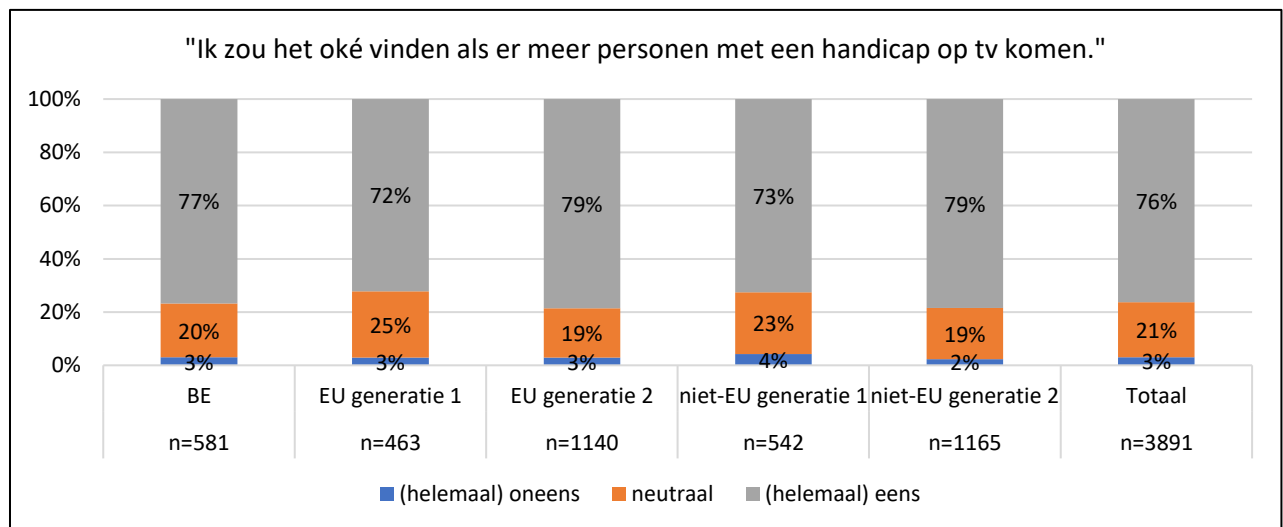

66% van de respondenten zou het oké vinden als meer personen met handicap of chronische ziekte als leerkracht voor de klas staan. Verschillen tussen herkomstgroepen zijn beperkt. Bij alle groepen is 57 tot 67% het eens met deze stelling.

In de survey werd ook gepeild naar de houding tegenover meer leerkrachten die gelovig zijn, een buitenlandse herkomst hebben, holebi zijn, transgender zijn of man zijn. De resultaten over deze 5 stellingen zijn terug te vinden in bijlage (zie deel 8).

Figuur 6.6: Aandeel respondenten naar houding tegenover personen met handicap op tv en herkomst-generatiegroep, 18-85 jarigen, Vlaams Gewest

Bron: Survey Barometer Samenleven 2023, gewogen aantallen

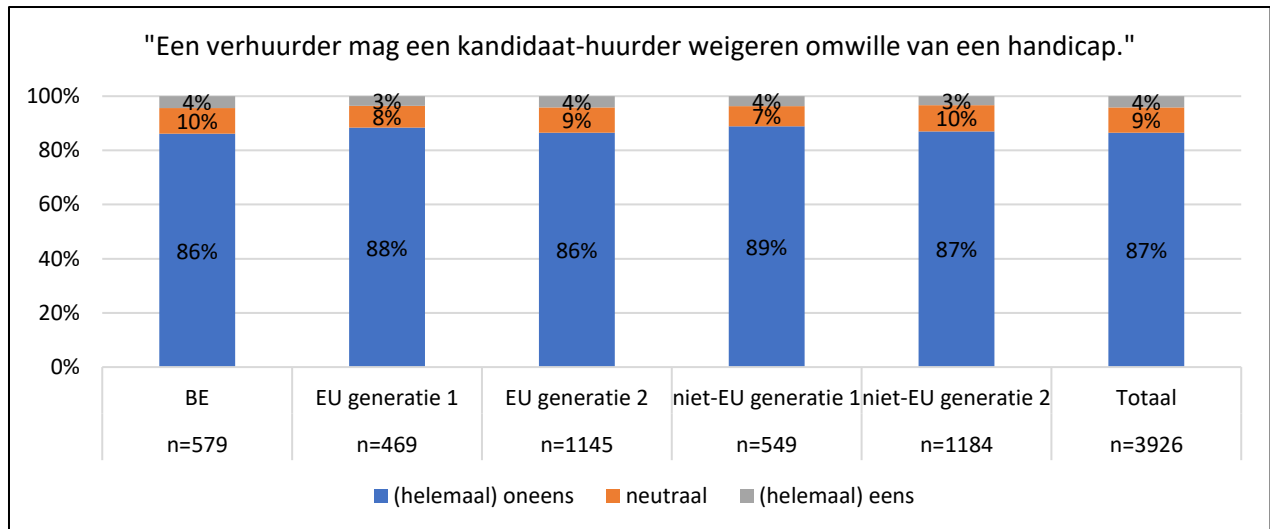

76% van de respondenten zou het oké vinden als er meer personen met een handicap op tv komen. Verschillen tussen herkomstgroepen zijn beperkt. Bij alle groepen is 73 tot 79% het eens met deze stelling.

6.5. Discriminatie op huurmarkt en arbeidsmarkt

Figuur 6.7: Aandeel respondenten naar houding tegenover kandidaat-huurder met handicap en herkomst-generatiegroep, 18-85 jarigen, Vlaams Gewest

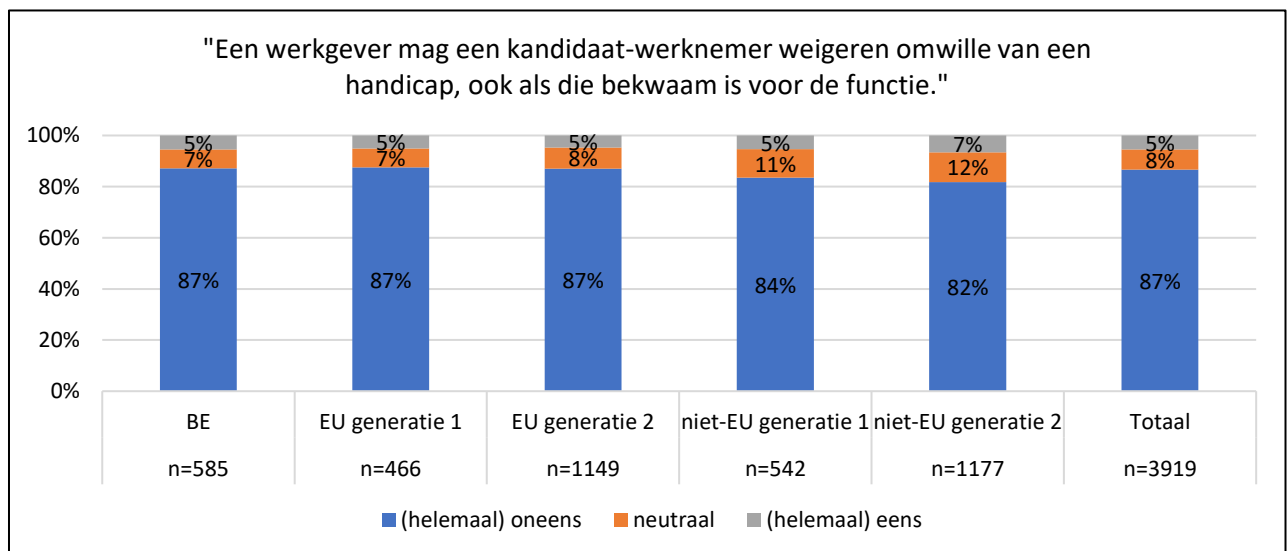
Bron: Survey Barometer Samenleven 2023, gewogen aantallen

4% van de respondenten vindt dat een verhuurder een kandidaat-huurder mag weigeren omwille van een handicap. Verschillen tussen herkomstgroepen zijn beperkt, bij alle groepen is 3 tot 4% het eens met deze stelling.

Figuur 6.8: Aandeel respondenten naar houding tegenover kandidaat-werknemer met handicap en herkomst-generatiegroep, 18-85 jarigen, Vlaams Gewest

Bron: Survey Barometer Samenleven 2023, gewogen aantallen

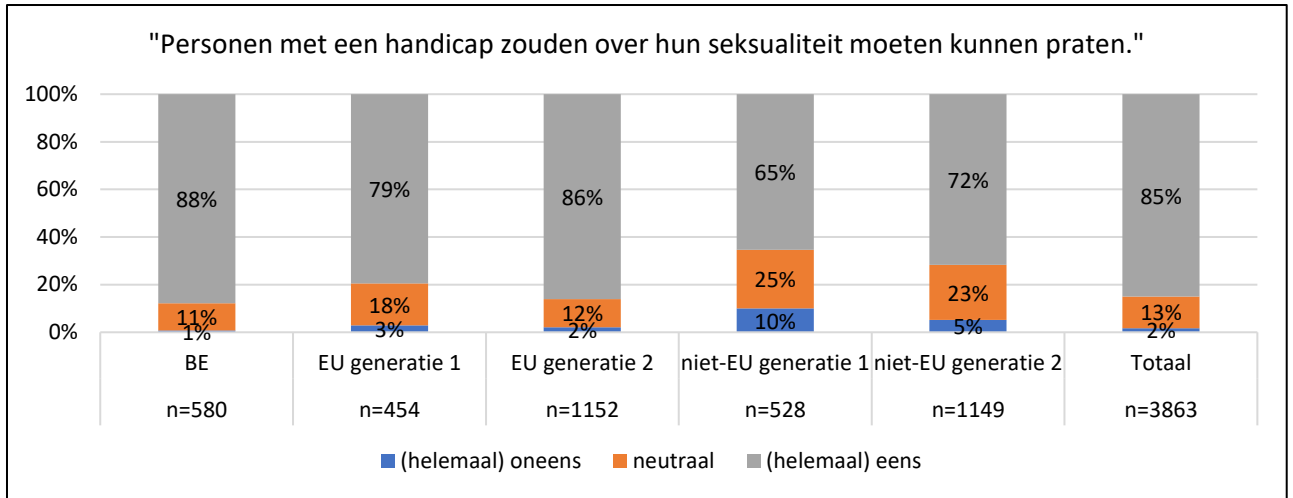

5% van de respondenten vindt dat een werkgever een kandidaat-werknemer mag weigeren omwille van een handicap. Verschillen tussen herkomstgroepen zijn beperkt. 5 tot 7% is het eens met deze stelling.

6.6. Praten over seksualiteit

Figuur 6.9: Aandeel respondenten naar houding tegenover seksualiteit personen met handicap en herkomst-generatiegroep, 18-85 jarigen, Vlaams Gewest

Bron: Survey Barometer Samenleven 2023, gewogen aantallen

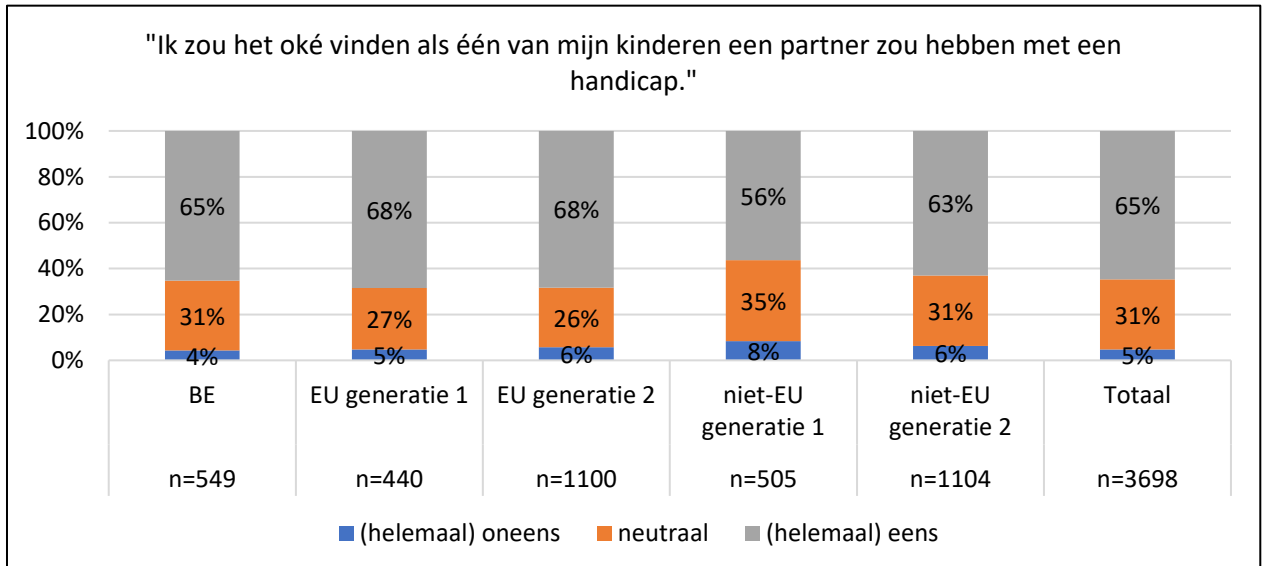

85% van de respondenten vindt dat personen met een handicap over hun seksualiteit zouden moeten kunnen praten. Respondenten van niet-EU herkomst (generatie 1: 65%, generatie 2: 72%) zijn het minder vaak eens met deze stelling dan respondenten van Belgische (88%) en EU herkomst (79 tot 86%).

6.7. Partner van kind

Figuur 6.10: Aandeel respondenten naar houding tegenover kind met partner met handicap en herkomst-generatiegroep, 18-85 jarigen, Vlaams Gewest

Bron: Survey Barometer Samenleven 2023, gewogen aantallen

65% van de respondenten zou het oké vinden als één van hun kinderen een partner zou hebben met een handicap. Respondenten van niet-EU herkomst van de eerste generatie (56%) zijn het iets minder vaak eens met deze stelling in vergelijking met de andere herkomst-generatiegroepen.

7. Samenvatting

SAMENVATTING - herkomst en handicap in BarSam2023

In dit rapport wordt het kruispunt herkomst en handicap onderzocht met gegevens van de Survey Barometer Samenleven 2023. Aan de survey hebben in het Vlaamse Gewest 4091 personen van 18-85 jaar van Belgische herkomst (n=598) en van EU herkomst van de eerste (n=484) en tweede (n=1185) generatie en van niet-EU herkomst van de eerste (n=593) en tweede (n=1231) generatie deelgenomen.

Handicap

12% van de respondenten heeft een langdurige ziekte of aandoening en is hierdoor sinds 6 maanden of langer beperkt in activiteiten die mensen gewoonlijk doen (=handicap). Het aandeel respondenten met handicap ligt bij elke herkomstgroep ongeveer op hetzelfde niveau (11 tot 13%). Enkel bij de groep van niet-EU herkomst van de tweede generatie ligt het aandeel opvallend lager (7%).

Achtergrondkenmerken

We zien dat respondenten met handicap vaker **ouder** zijn dan 54 jaar (57%), vaker **vrouw** zijn (58%), vaker **alleen** wonen (27%) en vaker **kortgeschoold** zijn (30%) in vergelijking met de gemiddelde respondent (respectievelijk 42%, 50%, 15% en 16%).

Personen met handicap van Belgische herkomst hebben relatief gezien het oudste **leeftijds**profiel (62% 55+'ers). Binnen de groep respondenten met handicap van buitenlandse herkomst zijn respondenten van niet-EU herkomst van de tweede generatie (7% 55+'ers) gemiddeld jonger dan personen met handicap van de andere buitenlandse herkomstgroepen (EU gen1: 44%, EU gen2: 33%, niet-EU gen1: 37% 55+'ers).

Wat betreft de **gezinssamenstelling**, zien we dat respondenten met handicap van buitenlandse herkomst vaker alleenstaande ouder zijn (vooral eerste generatie: EU 16%, niet-EU 15%), minder vaak samenwonen met een partner (vooral EU eerste generatie en niet-EU tweede generatie: 48%) en vaker bij hun ouders wonen (vooral niet-EU tweede generatie: 25%) in vergelijking met respondenten met handicap van Belgische herkomst (respectievelijk 5%, 60% en 5%).

Respondenten met handicap van niet-EU herkomst van de tweede generatie zijn opvallend minder vaak **kortgeschoold** (19%) dan respondenten met handicap van de andere herkomstgroepen (30 à 36%). Respondenten met handicap van niet-EU herkomst van de eerste generatie zijn dan weer opvallend minder vaak hooggeschoold (21%) in vergelijking met respondenten met handicap van de andere herkomstgroepen (33 à 38%).

Samenwonen met persoon met handicap

12% van de respondenten **woont samen met** een persoon met handicap of chronische ziekte. Dit aandeel ligt iets hoger bij respondenten van EU herkomst van de eerste generatie (15%) en van niet-EU herkomst van de tweede generatie (16%).

De persoon met handicap waarmee de respondenten samenwonen is in de meeste gevallen een partner (57%), gevolgd door een kind (26%), ouder (9%) of broer/zus (5%). Bij personen van Belgische herkomst is de samenwonende persoon met handicap relatief vaker een partner (64%), bij personen van buitenlandse herkomst van de eerste generatie gaat het relatief vaker om een kind (vooral niet-EU gen1: 35%) en bij de tweede generatie gaat het relatief vaker om een ouder (EU: 25%, niet-EU: 43%) of een broer/zus (EU: 9%, niet-EU: 13%).

22% van de respondenten heeft iemand **in het gezin** (inclusief respondent zelf) met een handicap. Dit varieert beperkt tussen de herkomstgroepen (van 24 tot 22%).

Maatschappelijke positie personen met handicap

Op vlak van **werksituatie** zien we dat het aandeel werkenden (33%) en studenten (2%) lager ligt bij respondenten met handicap dan bij de gemiddelde respondent. Het aandeel gepensioneerden (33%) en

inactieven (29%) ligt daarentegen relatief hoog bij respondenten met handicap. Binnen de groep respondenten met handicap, ligt het aandeel studenten opvallend hoger bij respondenten van buitenlandse herkomst (5 tot 10% tegenover 1% bij Belgische herkomstgroep). Het aandeel gepensioneerden ligt opvallend lager bij respondenten met handicap van niet-EU herkomst (4 tot 13%), terwijl het aandeel inactieven dan weer opvallend hoger ligt bij deze groep (46%).

Het aandeel dat geen **onverwachte uitgave** van 1100 euro kan betalen ligt hoger bij respondenten met handicap (31%) dan bij de gemiddelde respondent (18%). Binnen de groep respondenten met handicap geven respondenten van niet-EU herkomst van de eerste generatie het vaakst aan de 1100 euro niet te kunnen betalen (61%) gevolgd door de EU en niet-EU herkomstgroep van de tweede generatie (respectievelijk 38% en 42%) en de Belgische herkomstgroep en EU herkomstgroep van de eerste generatie (respectievelijk 27% en 26%)

Het aandeel dat het gevoel heeft **evenveel mee te tellen** als andere burgers voor de samenleving ligt lager bij respondenten met handicap (51%) dan bij de gemiddelde respondent (64%). Binnen de groep respondenten met handicap hebben respondenten van niet-EU herkomst (39 à 42%) minder vaak het gevoel dat ze evenveel meetellen in vergelijking met de andere herkomstgroepen (51 tot 57%).

Het aandeel dat de voorbije 12 maanden **discriminatie** heeft ervaren ligt hoog bij respondenten met handicap (49%) in vergelijking met de gemiddelde respondent (31%). Binnen de groep respondenten met handicap ligt het aandeel dat discriminatie ervaren heeft het hoogst bij respondenten van niet-EU herkomst (gen1: 63%, gen2: 75%). Verder zien we dat respondenten met handicap van niet-EU herkomst en van EU herkomst van de eerste generatie vaker in aanraking komen met de discriminatiegronden herkomst, huidskleur of geloof dan met de discriminatiegrond handicap. Voor respondenten met handicap van Belgische herkomst en EU herkomst van de tweede generatie geldt het omgekeerde.

Houdingen tegenover personen met handicap

19% van de respondenten vindt dat er in de **Belgische samenleving** voldoende gedaan wordt om personen met een handicap te ondersteunen. Dit aandeel ligt opvallend hoger bij respondenten van niet-EU herkomst van de eerste generatie (47%).

70% van de respondenten vindt dat kinderen met een **fysieke handicap naar dezelfde scholen** moeten kunnen gaan als kinderen zonder een handicap. Dit aandeel ligt iets lager bij respondenten van niet-EU herkomst van de eerste (62%) en tweede (60%) generatie. 29% van de respondenten vindt dat kinderen met een **verstandelijke handicap naar dezelfde scholen** moeten kunnen gaan als kinderen zonder een handicap. Respondenten van EU en niet-EU herkomst van de eerste generatie (40%) zijn het iets vaker eens met deze stelling.

66% van de respondenten zou het oké vinden als meer personen **met handicap of chronische ziekte als leerkracht** voor de klas staan. 65% van de respondenten zou het oké vinden als één van hun kinderen **een partner zou hebben met een handicap**. Voor beide stellingen liggen de aandelen iets lager bij respondenten van niet-EU herkomst van de eerste generatie (respectievelijk 57% en 56%).

85% van de respondenten vindt dat personen met een handicap **over hun seksualiteit moeten kunnen praten**. Respondenten van niet-EU herkomst van de eerste (65%) en tweede (72%) generatie zijn het minder vaak eens met deze stelling.

Er zijn ook een aantal stellingen waarbij er amper of geen verschillen zijn tussen herkomstgroepen. Zo vindt 92% van de respondenten dat de overheid geld moet besteden aan het **toegankelijk maken** van gebouwen voor personen met een handicap. Ook zou 76% van de respondenten het oké vinden als er **meer personen met een handicap op tv** komen. Wat betreft discriminatie, vindt 87% van de respondenten niet dat een verhuurder een **kandidaat-huurder mag weigeren** omwille van een handicap. Ook vindt 87% van de respondenten niet dat een werkgever een **kandidaat-werknemer mag weigeren** omwille van een handicap.

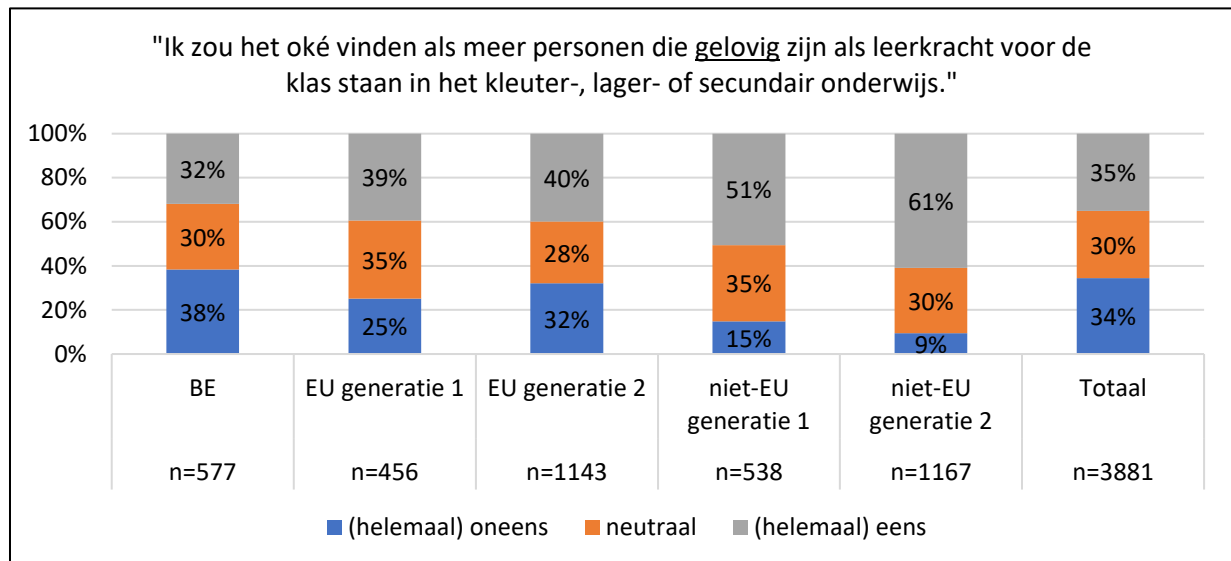
8. Bijlage

Houding tegenover meer personen met bepaalde kenmerken als leerkracht

In de survey Barometer Samenleven 2023 werd ook gepeild naar de houding van respondenten tegenover meer leerkrachten die gelovig zijn (8.1), een buitenlandse herkomst hebben (8.2), holebi zijn (8.3), transgender zijn (8.4) of man zijn (8.5). De resultaten van de analyse van deze vijf stellingen zijn hier terug te vinden.

Figuur 8.1: Aandeel respondenten naar houding tegenover leerkrachten die gelovig zijn en herkomst-generatiegroep, 18-85 jarigen, Vlaams Gewest

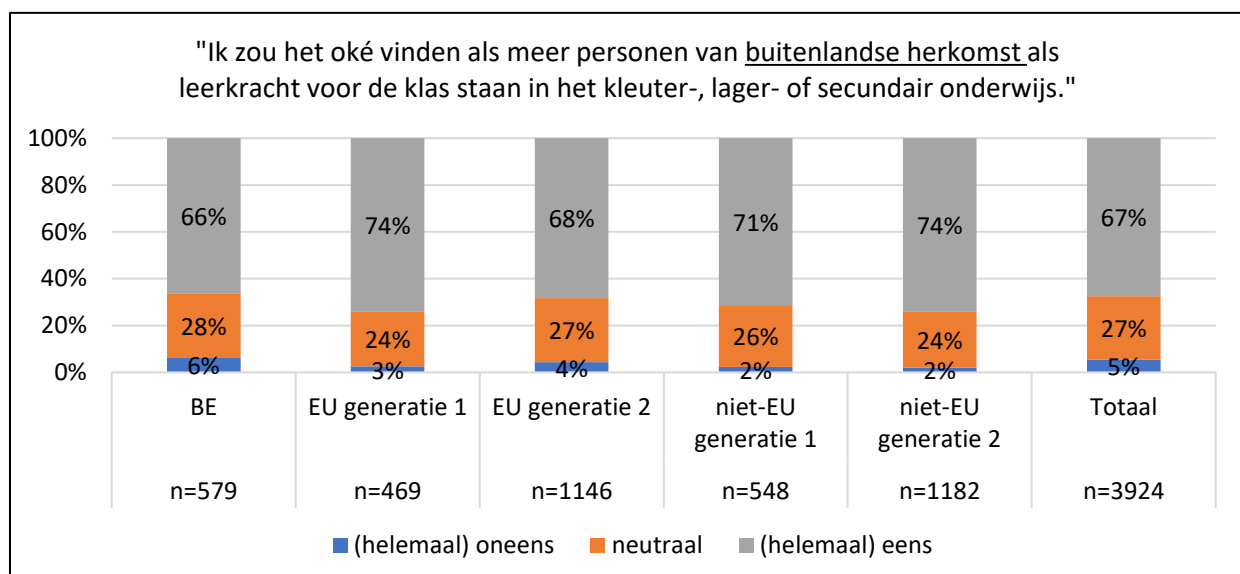
Bron: Survey Barometer Samenleven 2023, gewogen aantallen

35% van de respondenten zou het oké vinden als meer personen die gelovig zijn als leerkracht voor de klas staan. Respondenten van niet-EU herkomst (generatie 1: 51%, generatie 2: 61%) zijn het vaker eens met deze stelling dan respondenten van Belgische (32%) en EU herkomst (39 à 40%).

Figuur 8.2: Aandeel respondenten naar houding tegenover leerkrachten van buitenlandse herkomst en herkomst-generatiegroep, 18-85 jarigen, Vlaams Gewest

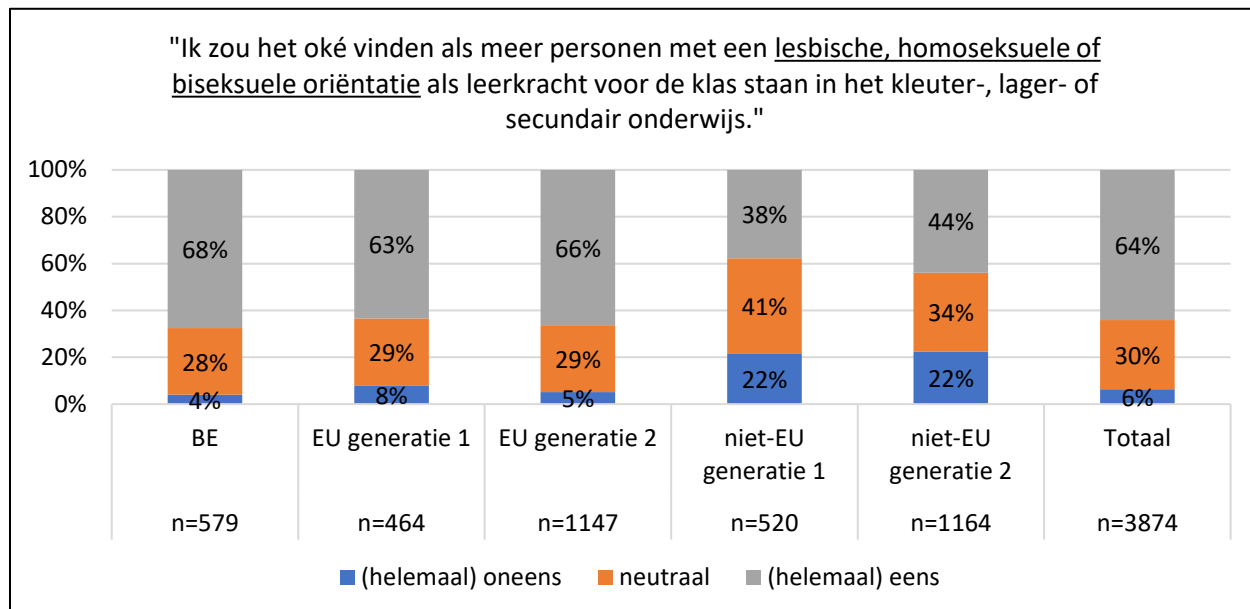
Bron: Survey Barometer Samenleven 2023, gewogen aantallen

67% van de respondenten zou het oké vinden als meer personen met buitenlandse herkomst als leerkracht voor de klas staan. Verschillen tussen herkomstgroepen zijn beperkt. Bij alle groepen is 66 tot 74% het eens met deze stelling.

Figuur 8.3: Aandeel respondenten naar houding tegenover leerkrachten die holebi zijn en herkomst-generatiegroep, 18-85 jarigen, Vlaams Gewest

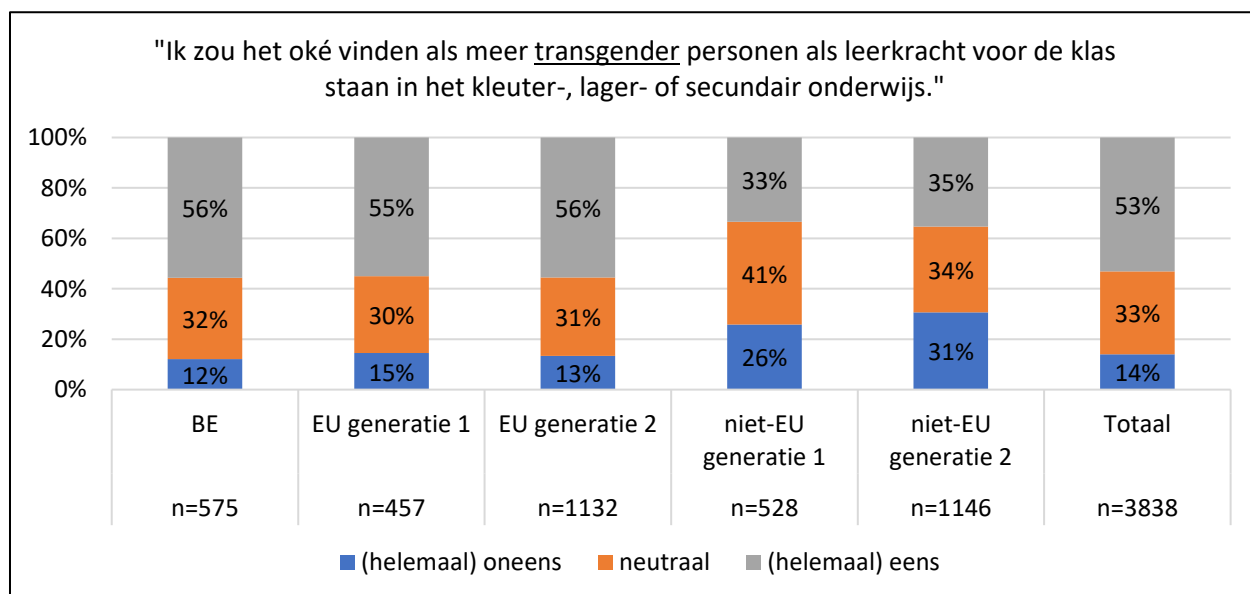
Bron: Survey Barometer Samenleven 2023, gewogen aantallen

64% van de respondenten zou het oké vinden als meer personen die holebi zijn als leerkracht voor de klas staan. Respondenten van niet-EU herkomst (generatie 1: 38%, generatie 2: 44%) zijn het minder vaak eens met deze stelling dan respondenten van Belgische (68%) en EU herkomst (63 tot 66%).

Figuur 8.4: Aandeel respondenten naar houding tegenover leerkrachten die transgender zijn en herkomst-generatiegroep, 18-85 jarigen, Vlaams Gewest

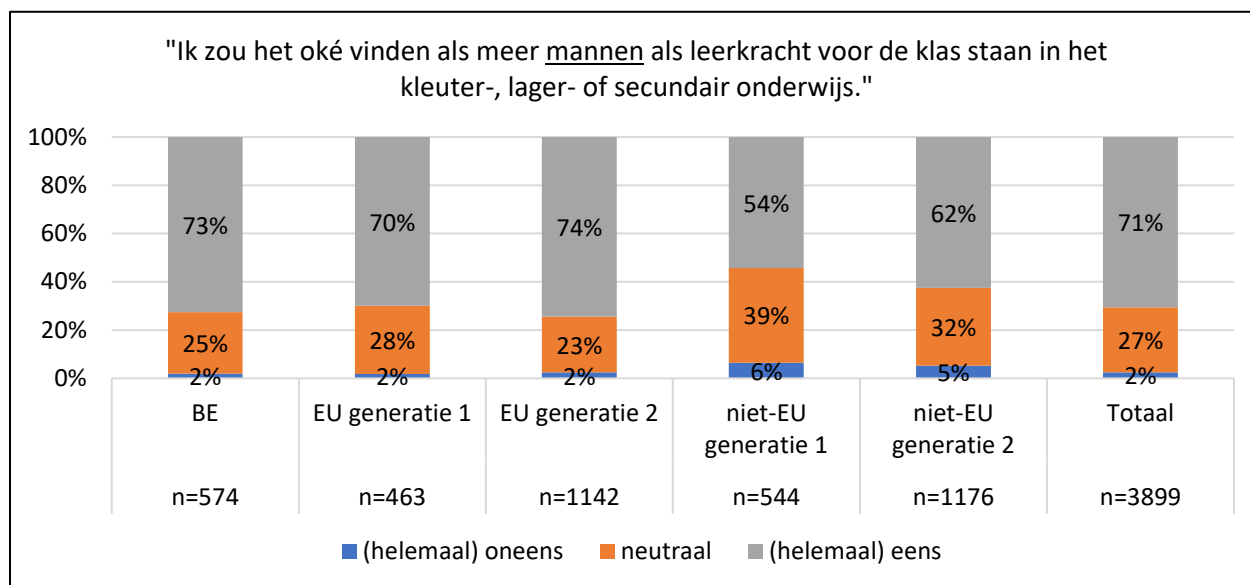
Bron: Survey Barometer Samenleven 2023, gewogen aantallen

53% van de respondenten zou het oké vinden als meer personen die transgender zijn als leerkracht voor de klas staan. Respondenten van niet-EU herkomst (generatie 1: 42%, generatie 2: 34%) zijn het minder vaak eens met deze stelling dan respondenten van Belgische (56%) en EU herkomst (55 tot 56%).

Figuur 8.5: Aandeel respondenten naar houding tegenover leerkrachten die transgender zijn en herkomst-generatiegroep, 18-85 jarigen, Vlaams Gewest

Bron: Survey Barometer Samenleven 2023, gewogen aantallen

71% van de respondenten zou het oké vinden als meer mannen als leerkracht voor de klas staan. Respondenten van niet-EU herkomst (generatie 1: 54%, generatie 2: 62%) zijn het minder vaak eens met deze stelling dan respondenten van Belgische (73%) en EU herkomst (70 tot 74%).

SAMENVATTING – houding tegen meer personen met bepaalde kenmerken als leerkracht in BarSam2023

35% van de respondenten zou het oké vinden als meer personen die **gelovig** zijn als leerkracht voor de klas staan. Dit aandeel ligt hoger bij respondenten van niet-EU herkomst van de eerste (51%) en tweede (61%) generatie.

67% van de respondenten zou het oké vinden als meer personen van **buitenlandse herkomst** als leerkracht voor de klas staan. Dit aandeel ligt iets hoger bij respondenten van EU herkomst van de eerste generatie (74%) en respondenten van niet-EU herkomst van de tweede generatie (74%).

64% van de respondenten zou het oké vinden als meer **holebi's** als leerkracht voor de klas staan. Dit aandeel ligt lager bij respondenten van niet-EU herkomst van de eerste (38%) en tweede (44%) generatie.

53% van de respondenten zou het oké vinden als meer personen die **transgender** zijn als leerkracht voor de klas staan. Dit aandeel ligt lager bij respondenten van niet-EU herkomst van de eerste (33%) en tweede (35%) generatie.

71% van de respondenten zou het oké vinden als meer **mannen** als leerkracht voor de klas staan. Dit aandeel ligt lager bij respondenten van niet-EU herkomst van de eerste (54%) en tweede (62%) generatie.